

RESTORING UKRAINE TOGETHER

Analysis of the adoption of Ukrainian legislation and the state management system in the field of culture to EU standard

report by
Linda Bērziņa

2023

The report is presented in two languages: Ukrainian and English. The report in Ukrainian is located at the end of the document.

Funded
by the
European Union

However, the content of this report reflects the opinion of its authors and does not in any way represent the opinions of the European Union. The European Commission is not responsible for any use that may be made of the information the report contains”.

Міністерство культури та інформаційної політики України

Name of the report

"Analysis of the adaptation of Ukrainian legislation and the state management system in the field of culture to EU standards" (expert support of the Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine)

Description of organisation

The EU project "Restoring Ukraine Together: Building Inclusive Platform for Ukraine's Revival" aims to build an effective, inclusive and constantly functioning expert platform in Ukraine to jointly develop, promote and implement proposals for the country's short- and long-term recovery. The support for the Report is organised by the EU project to benefit the Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine.

Purpose and aims of the Report according to the task

To fulfil Ukraine's obligations under the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States of the one part and Ukraine of the other part (from now on referred to as the Association Agreement) and to enhance the qualitative adaptation of Ukraine's cultural legislation, there is an urgent need to develop a Roadmap for Ukraine's European integration reforms in the field of culture.

An analysis of the progress of the Association Agreement is aimed at assessing the state of reforms in the field of culture, identifying gaps in Ukrainian integration, developing a roadmap for European integration reforms in the cultural sector based on the best European practices, and developing recommendations for synchronising Ukraine's European integration aspirations with the EU program documents.

Structure of the Report

- A description of Ukraine's European integration progress and identification of problematic sectors in the field of culture.
- A roadmap for European integration reforms in culture, sector-specific recommendations to comply with the EU practices.
- Recommendations for bringing Ukrainian legislation in line with EU rules and practices in challenging cultural sectors.

The content of this Report does not reflect the official position of the European Union. Responsibility for the information and views expressed in the Report lies entirely with the author.

The disclaimer: war effects are not a subject of the Report.

Table of Contents

A Description of Ukraine's European integration progress in CULTURE 4

European Union regulatory framework	4
Progress of Ukraine in EU integration	11
Monitoring recommendations	14

Roadmap for European integration reforms in the field of culture 15

Cultural policy	15
Cultural and creative sectors	20
Cultural heritage policy	22
Audiovisual and information society policy	23
Copyright and intellectual rights policy	24
International environment	25

EU Funding opportunities 27

Benefits of the culture of EU integration 32

Summary 35

A Description of Ukraine's European integration progress in CULTURE

EUROPEAN UNION REGULATORY FRAMEWORK

Mirroring the functions of the Ministry of Culture and Information Policy (MCIP) of Ukraine and with the law or soft law of the European Union (EU), the areas covered by this Report are, and only within the scope of the MCIP:

- 1 cultural policy in its most broad and inclusive expression,
- 2 audiovisual and media policy,
- 3 cultural heritage policy,
- 4 copyright and intellectual rights policy.

Cultural policy, according to the Treaty of the Functioning of the European Union, is determined to have a **supporting competence in EU¹, meaning that the EU can only intervene to support, coordinate or complement the action of its Member States**; and it is the task of the Member State itself to take the most appropriate means to achieve the goals determined by the EU. The EU law relating to the policies covered by MCIP is concise, mistakenly suggesting that EU action on culture and cultural policy is simple. However, the soft law – decisions, opinions and other recommendations are undoubtedly relevant to follow. This requires more in-depth research and approaches to find the most effective ways, tools and mechanisms to achieve the objectives set. The responsibilities of the Member States in cultural policy also encourage much more cooperation with other Member States and the sharing of experiences.

When evaluating the EU integration progress of the country, EU institutions use a wide range of assessment criteria, not limited to the implementation of EU documents. Overall engagement in cultural processes, the activities and opportunities of cultural operators and other factors are considered. The information received in a meeting between the MCIP and the representative of the European Commission (DG EAC) on March 2023² on the next steps for EU integration only reinforces this.

1 Other competences are – exclusive competence, where EU alone is able to legislate and adopt legally binding act, and shared competence, where the competence of adopting legally binding acts is shared between the EU and the Member States.

2 Presentation by the European Commission DG EAC Unit D.1 March 2023 "Overview on EU policy cooperation in the field of culture».

1. THE TREATIES ON THE EUROPEAN UNION

The introduction to the TREATY ON EUROPEAN UNION refers to the very creation of the EU as «drawing inspiration from the cultural, religious and humanist inheritance of Europe».

Article 3 of the Treaty specifies that one of the aims of the EU is to «respect its rich cultural and linguistic diversity, and [...] ensure that Europe's cultural heritage is safeguarded and enhanced».

Furthermore, the TREATY ON THE FUNCTIONING OF THE EUROPEAN UNION, which provides specific provisions regarding EU policies, in Article 6 recognises that the EU's competence in culture is to «carry out actions to support, coordinate or supplement the actions of the Member States».

Article 167 of the Treaty specifies the main EU actions relating to culture are:

- flowering the cultures of the Member States while respecting their national and regional diversity and, at the same time, bringing the common cultural heritage to the fore,
- encouraging cooperation between Member States in areas of knowledge and dissemination of the culture and history of the European peoples, conservation and safeguarding of cultural heritage of European significance, non-commercial cultural exchanges, as well as artistic and literary creation, including in the audiovisual sector,
- fostering cooperation with third countries and international organisations.

2. ASSOCIATION AGREEMENT

MCIP has already done an impressive job of progressing towards European integration, including regularly monitoring the progress of the ASSOCIATION AGREEMENT BETWEEN THE EUROPEAN UNION AND ITS MEMBER STATES OF THE ONE PART AND UKRAINE OF THE OTHER PART (ASSOCIATION AGREEMENT), signed in 2014. The main commitments by the Association Agreement relating to areas of MCIP are:

- to promote **intercultural dialogue** and increase the knowledge of the cultures between the EU and Ukraine,
- to promote **cultural cooperation** to enhance mutual understanding and foster cultural exchanges, as well as to boost the mobility of art and artists from the EU and Ukraine,
- to encourage intercultural dialogue between the individuals and **organisations representing organised civil society and cultural institutions** in the EU and Ukraine,
- to cooperate closely in relevant international fora, including the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation (UNESCO) and the Council of Europe, among other things, to develop **cultural diversity**, and to preserve and valorise **cultural and historical heritage**,
- To create a regular policy dialogue on culture to foster the development of **cultural industries** in the EU and Ukraine. To this end, the Parties shall implement properly the UNESCO Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions of 2005,

- to foster **civil society cooperation**, which aims to ensure better knowledge and understanding of Ukraine, including its history and culture, the values on which it is founded, its functioning and its policies in the EU Member States,
- to develop **cross-border and regional elements** of, among other things, culture,
- to cooperate to promote the **audiovisual industry** in Europe and encourage co-production in the fields of cinema and television, including, among other things, the **training of journalists** and other professionals from both the printed and electronic media, as well as support to the media (public and private), to reinforce their **independence, professionalism and links** with other European media in compliance with European standards, including standards of the Council of Europe,
- Gradual approximation to the **EU law, regulatory framework**, and international instruments in audiovisual policy shall be carried out.

The Association Agreement also determines the key commitments regarding **copyright and related rights**, including:

- duration of author's rights and related rights,
- duration of protection of cinematographic and audiovisual work,
- protection of unpublished work, photographs, scientific works, computer works and other works;
- cooperation on collective management of rights
- other legal matters related to the protection of the author's rights.

OTHER EU POLICY DOCUMENTS

There are a number of EU policy planning documents that need attention. These are official documents of EU institutions – mainly but not limited to the European Parliament, European Commission and Council of the EU³. This chapter covers only a glimpse of the documents that apply to areas of MCIP. To better understand the meaning of each document, it is clarified here that the European Commission represents the common interests of the EU and is the EU's main executive body. The Council of the EU represents the national governments. Whereas the European Parliament represents the citizens of EU countries.

THE BASIC REGULATORY FRAMEWORK IN CULTURE

EU PROGRAMME "CREATIVE EUROPE"⁴ in two strands, Culture, Media and Cross-Sectoral, sets the main cooperation priorities in culture and provides financial support in open competition to projects of EU Member States and cooperation countries such as Ukraine.

³ Whereas the European Council is the body of leaders of the Member States, and the Council of Europe is international organisation established to uphold the human rights and democracy in Europe.

⁴ REGULATION (EU) 2021/818 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 20 May 2021 establishing the Creative Europe Programme (2021 to 2027) and repealing Regulation (EU) No 1295/2013

AUDIOVISUAL MEDIA SERVICE DIRECTIVE⁵ governs EU-wide coordination of national legislation, including advertisement, on all audiovisual media – traditional TV broadcasts, on-demand services and video-sharing platforms.

THE EU COPYRIGHT LAW⁶ consists of 2 EU regulations and 13 EU directives that harmonise the essential rights of authors, performers, producers and broadcasters. Harmonisation reduces national discrepancies and guarantees the protection needed to promote creativity. Harmonised standards also promote cultural diversity and provide access for consumers and businesses to digital content and services across Europe.

RELEVANT AND FRAMING DOCUMENTS IN CULTURE

the European Commission has set the NEW EUROPEAN AGENDA FOR CULTURE (2018)⁷ with three strategic objectives of culture:

- social dimension–harnessing the power of culture and cultural diversity for social cohesion and well-being,
- economic dimension–supporting culture-based creativity in education and innovation, and for jobs and growth,
- external dimension–strengthening international cultural relations.

The agenda gives more detailed suggestions of activities to be realised by EU institutions and Member States.

Commission’s EUROPEAN FRAMEWORK FOR ACTION ON CULTURAL HERITAGE (2019)⁸ promotes and puts into practice an integrated and participatory cultural heritage and contributes to mainstreaming the cultural heritage across EU policies. It suggests five pillars of heritage protection:

- for an inclusive Europe: participation and access for all,
- for a sustainable Europe: smart solutions for a cohesive and sustainable future,
- for a resilient Europe: safeguarding endangered heritage,
- for an innovative Europe: mobilising knowledge and research,
- for stronger global partnerships: reinforcing international cooperation.

These and other documents strongly suggest the new approach, developed over years of Member States working together, that sets a broad context for a culture that covers social, economic and external dimensions.

5 Directive 2010/13/EU of the European Parliament and of the Council of 10 March 2010 on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services (Audiovisual Media Services Directive)

6 (Refer to the QR-code)

7 Communication from the Commission to the European parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions a New European Agenda for Culture

8 (Refer to the QR-code) European Framework for Action on Cultural Heritage, Commission Staff Working Document

The EUROPEAN COMMISSION'S DEFINED PRIORITIES FOR 2019-2024⁹ are highly relevant for policymaking in all sectors and the field of culture. These priorities are part of the overall political strategy of the European Union. The six political priorities of the European Commission are:

1. A European Green Deal: striving to be the first climate-neutral continent,
2. A Europe fit for the digital age: empowering people with a new generation of technologies,
3. An economy that works for people: working for social fairness and prosperity,
4. A stronger Europe in the world: Europe to strive for more by strengthening our unique brand of responsible global leadership,
5. Promoting our European way of life: building a Union of equality in which we all have the same access to opportunities,
6. A new push for European democracy: nurturing, protecting and strengthening our democracy.

As part of the Digital Single Market project, there are more aims to follow that could concern the area of culture:

- an ambitious modernisation of the EU copyright framework,
- the update of the Audiovisual Media Services Directive,
- a sustainable ecosystem of Online platforms relating to online shopping,
- new rules in the area of e-commerce addressing Geoblocking and the application of value-added tax (VAT) rates that relate to accessing audiovisual content.

In its resolution on the cultural dimension of sustainable development in 2019¹⁰ the Council of the EU entrusted a specific task to the European Commission to elaborate a sustainability action plan. In December 2022, the European Commission presented the REPORT ON THE CULTURAL DIMENSION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN EU ACTIONS¹¹. The report explains each EU policy's cultural dimension, the relevant policy framework and main priorities, and the strategic actions or initiatives. The aim of the report is to support societal changes and mitigate the effects of green and digital transitions. This document contains relevant information for sustainability activities.

⁹ Political Guidelines For The Next European Commission 2019-2024

¹⁰ Resolution of the Council of the European Union and the Representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council on the Cultural Dimension of Sustainable Development 2019/C 410/01

¹¹ (Refer to the QR-code) Report from the commission to the European Parliament, the council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the cultural dimension of sustainable development in EU actions

Given their essential role for economies and societies in the EU, cultural and creative sectors can significantly contribute to and benefit from all of the priorities mentioned above – The green deal, digital fit, economy, equality, and democracy. These general priorities of the EU may be introduced when planning strategies for the sectors covered by MCIP to ensure the culture's role at national and international levels.

The documents of the Council of EU shall also be mentioned. COUNCIL RESOLUTION ON EU WORK PLAN FOR CULTURE 2023–2026¹² is the most recent action plan suggesting the

- empowering of culture professionals,
- enhancing the role of culture in society,
- promoting planet-friendly cultural policy – green and digital transitions and
- strengthening international cultural relations, including Ukraine.

However, the activities suggested by previous work plans are also relevant and shall be followed – Council conclusions on the Work Plan for Culture 2019–2022¹³, Work Plan for Culture (2015–2018)¹⁴.

The Council of EU has adopted conclusions in specific subsectors of culture, such as PRESIDENCY CONCLUSIONS ON GENDER EQUALITY IN THE CULTURAL AND CREATIVE SECTORS (2020)¹⁵, COUNCIL CONCLUSIONS ON EU APPROACH TO CULTURAL HERITAGE IN CONFLICTS AND CRISIS (2021)¹⁶ and others.

Implementation of the EU binding acts (regulations, directives, decisions) in a way is easier to enforce – they mostly contain specific actions. However, the non-binding acts (recommendations, opinions) and other planning documents (conclusions and others) include mainly political commitments and goals, leaving the national authorities to find the most appropriate means to reach them; therefore, they are subjective to different opinions and views. **However, it should be stressed that compliance with both binding and non-binding acts is relevant to successful EU integration in the area of culture.**

The documents adopted by the European Parliament set a clear political message to different cultural topics. EUROPEAN PARLIAMENT RESOLUTION ON THE SITUATION OF ARTISTS AND THE CULTURAL RECOVERY IN THE EU (2021)¹⁷ underlining the need to improve the working conditions of cultural and creative workers and giving a clear political message to EU institutions and the Member States' politicians.

A recent study "PROTECTING CULTURAL HERITAGE FROM ARMED CONFLICTS IN UKRAINE AND BEYOND" (2023)¹⁸, requested by the European Parliament, not only examines how cultural heritage can be better protected from the effects of armed conflicts, and what applicable international law and policy frameworks there are. It also provides specific recommendations to the EU and its Member States, e.g. raising awareness of unlawfully exported cultural objects, and protecting and promoting the rights to culture of refugees from Ukraine in EU Member States.

Another recent study "THE INFLUENCE OF SOCIAL MEDIA ON THE DEVELOPMENT OF CHILDREN AND YOUNG PEOPLE" (2023)¹⁹, requested by the European Parliament, examines the impact of pervasive social media use on children's and young people's development. The study also gives recommendations, amongst others, related to implementing the Audiovisual Media Service Directive (especially regarding appropriate criteria for video-sharing platforms and strong efforts to strengthen media literacy). Notably, the study also covers a relatively new challenge – the **use of artificial intelligence**, which is widely popular among youth, from the perspective of protecting young people from harm that is not age-appropriate, as well as protecting the data of young people that use so-called "playgrounds" of artificial intelligence.

Progress of Ukraine in EU integration

MEETING SEVEN CONDITIONS

Apart from the Accession Agreement, seven conditions were laid out by the European Commission in June 2022²⁰, when the Commission positively assessed Ukraine's initial bid. One of the conditions directly relates to **media policy** and the necessary improvements there. Another of the conditions refers to the **rights of the national minorities**. These are two areas closely involving the cultural policy.

In June 2023, the European Commission announced that Ukraine has fully met two of the seven conditions that Brussels established as part of Ukraine's candidacy.

It is clear that **Ukraine has shown promising results by implementing the necessary EU audiovisual media requirements**. First, adopting the LAW ON MEDIA in December 2022 ensures compliance with the Audiovisual Media Service Directive. Second, just recently, in July 2023, THE LAW ON ADVERTISING was adopted, implementing the necessary advertisement provisions relating to audiovisual services.

The Commission has reported that the FRAMEWORK LAW ON NATIONAL MINORITIES still lacks relevant changes. Although experts suggest that this accession condition is mainly related to the political request of Hungary, the issue "is much broader and deeper, and requires more comprehensive and sophisticated policy work, both at the bilateral and multilateral level"²¹. It shall also be emphasised that the integration of **national minorities is a crucial aspect of cultural policy** and relates to societal integration, cultural diversity, the minorities' rights to access their culture, education and maintain identity, as well as access to Ukrainian culture.

On 1 January 2023, the new law ON COPYRIGHT AND RELATED RIGHTS came into force. With this legal improvement, Ukraine has met the main EU requirements and ensured the modern protection of copyright and related rights relevant to society that fosters and invests in creativity.

For the current phase of integration progress, the fulfilment of the seven conditions set by the European Commission might be enough; however, introducing procedures, mechanisms and instruments to reach the goals of the Accession Agreement remains a strategic goal. Understandably, the achievement of the accession objectives is hampered by Russia's undeserved attack on Ukraine. Understandably, all efforts should now be focused on emergency solutions. However, Ukraine's development and international cooperation must continue in this situation. That is precisely why the plans for cultural recovery can be closely linked to the plans and objectives set out in the Accession Agreement.

MONITORING OF ACCESSION PROGRESS

Implementing legal acts is a clear and specific task with a particular goal that legal provisions can measure. However, the accession documents and mutual agreement between Ukraine and the EU suggest more strategic goals like promoting international cooperation, fostering civil society cooperation, and strengthening cultural diversity. Not all of it can be realised by legal acts. Most of these commitments may be achieved by introducing mechanisms, procedures or instruments that lead to the goal.

MCIP had elaborated strategic goals to be reached to foster EU integration. However, planning documents and action plans could also contain more activities that focus on cooperation, involvement and other so-called soft activities, not just on legislation.

THE GOVERNMENT ACTIVITY PROGRAMME²² contains certain general objectives to be reached by MCIP (which can be understood bearing in mind the nature of the document), e.g., to ensure accessibility of cultural services in all territories of Ukraine. THE WORKING PLAN OF THE MCIP contains very specific activities that the ministry plans to achieve during the year. These activities, such as various award ceremonies, information campaigns and other events, are well in line with the values and objectives to be achieved in the context of EU integration and, therefore, may be marketed that way.

THE JOINT EUROPEAN INTEGRATION ROADMAP OF THE PARLIAMENT AND THE GOVERNMENT OF UKRAINE (2019) is very specific to list only legislative acts to be prepared and adopted. In the area of MCIP, the Roadmap covers intellectual property rights.

THE ACTION PLAN FOR IMPLEMENTATION OF THE STATE'S STRATEGIC COURSE TOWARDS OBTAINING FULL MEMBERSHIP IN THE EUROPEAN UNION AND IN THE NORTH ATLANTIC TREATY ORGANISATION (2019)²³ proposes "facilitating the preparation and implementation of educational programs, carrying out scientific research on the matters of European history, culture, art, law, politics and economics."

However, THE DRAFT OF UKRAINE'S NATIONAL RECOVERY PLAN²⁴ elaborated by the advisory body the National Council for the Recovery of Ukraine from the War provides goals to be reached in 2025 in the field of culture and information policy:

- support international, national, regional and local media to enforce freedom of information, provide media literacy education,
- develop cultural infrastructure to promote national identity and cultural diversity,
- restore cultural heritage and infrastructure to promote national identity, access to culture,

²² Програма діяльності Кабінету Міністрів України, 2020

²³, ²⁴ (Refer to the QR-code)

- create digital culture (e.g. national e-library, e-services, e-archive, e-management)
- develop an ecosystem for culture, history, memory, heritage and creative industries with a focus on identity, arts, arts education,
- develop cinema and audiovisual production industry, creative industries infrastructure by granting financing, and transformation of the education system to make it more practical.

The recovery activities suggested in the area of culture are broad and widely integrating, from stating that culture as a cross-cutting issue shall be involved in local recovery strategies to ensure a human-centred process to promoting the market-oriented part of the culture and creative industries. **These goals shall be elaborated in detail, stating the specific policy indicators, always finding its reference to the commitments of the Association Agreement.** Importantly, the activity can also be measured in the number of meetings, conferences or events organised, the number of cultural engagements and other so-called “soft” measures.

Monitoring recommendations

RECOMMENDATION I

To measure the level of EU integration in the area of culture, the stable and trustable system of references shall be elaborated where the commitments of association agreement are the highest level in the hierarchy, following the action plans, recovery plans, and MCIP planning documents. Both legal acts and «soft» measures shall be included to prove the maximum progress.

RECOMMENDATION II

The EU integration goals in different policy planning documents, in particular action plans, shall provide more cross-sectoral activities and partnerships with other sectors, e.g. culture in rural areas, culture and people with disabilities, culture and climate change.

RECOMMENDATION III

The cultural non-governmental sector, stakeholders, representatives of communities, and regional and local organisations must be engaged in the decision-making process related to EU integration, including the monitoring of evaluation of the progress. It is relevant to ensure that the existing civic cooperation platforms are well represented by culture and creative industries sectors. Thus, the MCIP not only ensures a democratic and open method of policymaking but also exchanges the information with the sector.

Roadmap for European integration reforms in the field of culture

CULTURAL POLICY

The road map aims to provide guidelines for cultural policy planning that would lead to effective European integration. The recommendations aim to promote compliance with the Association Agreement and foster greater alignment with the EU's cultural agenda. Road maps of its essence usually suggest general guidelines that can be integrated into strategies.

The essence of EU integration is to progressively integrate the EU issues into the fundamental and daily work of the MCIP and its subordinate and affiliated institutions. The aim of integration should be to move away from «EU affairs» in the long term and to make them a routine matter for each sectoral policy.

The cultural strategies elaborated by MCIP²⁵ contain values and actions necessary for effective European integration. However, **more efforts shall be put into specific activities** and action plans that would ensure the most democratic, inclusive, engaging, and open methods of implementation of strategies. To promote the presence of EU integration in the various policy planning documents, it is more effective to enhance and improve existing planning documents and frameworks than to create new ones.

Policy planning documents need to be more detailed, with specific activities, that are not limited to the implementation of binding legal acts, to achieve the agreed objectives of EU integration in the area of culture, at the same time referring to the current policy objectives of the EU (e.g. the six priorities of the European Commission, the Work Plan for Culture).

RECOMMENDATION I

Cultural diversity shall be one of the main principles relating to EU integration, as it reflects the very slogan of the EU: "United in diversity". The UN Convention on Cultural Diversity²⁶ defines that "cultural diversity can be protected and promoted only if human rights and fundamental freedoms, such as freedom of expression, information and communication, as well as the ability of individuals to choose cultural expressions, are guaranteed".

²⁵ Based on the information provided by MCIP and internet resources

²⁶ The 2005 Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions

RECOMMENDATION II

To deliver a long-term, stable and open policy, it is relevant to **elaborate appropriate policy outcomes and performance indicators** that complement the EU objectives in the culture area. This would encourage evidence-based policymaking and a clear monitoring system. The number of policy documents elaborated, the money allocated to culture, or the number of cultural institutions created are necessary references for those who daily work for culture policy. However, to comply with European values, the cultural policy shall monitor at least the following outcomes:

- **ensuring wide public access to high-quality cultural** offers (e.g. the level of engagement in cultural activities, including in the nongovernmental sector, including engagement in the culture of children, youth, families, seniors and people with limited possibilities),
- **ensuring wide public participation in cultural processes** (e.g. the number of public events of policy discussion, evaluation and planning of future policy and action plans, the number of participations in policy discussion),
- **ensuring sustainable preservation and creative use of cultural heritage,**
- **ensuring conditions for sustainability and development of cultural and creative industries** (e.g. the number of cross-sectoral projects, partnerships, co-ownerships, the number of products and services created),
- **ensuring talent generation and professional development of people in cultural and creative industries.**

Policy indicators might be developed to include instruments, mechanisms and procedures relevant to ensure society's engagement in cultural policy debate. Cooperation with stakeholders, NGOs and sector representatives is crucial to ensure a transparent and sustainable decision-making process in the EU.

RECOMMENDATION III

Cultural mapping, at best available digitally to everyone, is a valuable and relevant tool that can be advised and elaborated together with regions, systematically updated to map the real situation of cultural representation around Ukraine. In 2022, specific mapping was done to present a **preliminary needs assessment of Ukrainian cultural actors and mapping of the context in the Ukrainian culture and creative industries sector**²⁷. Regional and local policymakers can use the information gathered in this research. The mapping can result in accessible and useful digital tool.

Cultural mapping gives a clear view of institutional and organisational management of culture at national, regional and local levels. It shall be evaluated together and available to regional and local governments. Cultural mapping also gives clear indicators and data necessary for effective participation in EU financial programmes.

Also, the European Commission and Eurostat are working on cultural statistics, so it is relevant to set **clear statistical goals** and to adjust to Eurostat to measure the cultural parameters adequately. Mapping tools can be a great support to the official statistics.

RECOMMENDATION IV

An essential tool to contribute to democratic and engaging strategy elaboration is creating a **legitimate platform for policy discussion** between the cultural sector, municipalities, businesses, NGOs, universities, informal groups and other actors. The platform would aim to foster dialogue and debate as well as to examine which strategic decisions need to be made for the most effective implementation of cultural planning.

Stipulating the cultural strategies in all sectors and at the local level, introducing consulting committees with representatives of NGOs, stakeholders or communities, as well as introducing a stable platform for policy discussion, would lead to the so-called bottom-up cultural policy planning.

Each cultural sector deserves a detailed strategy developed by experts, organisations, and stakeholders. Systematic development of the cultural sector will help the sector to progress much faster. It is understood that a general middle-term cultural strategy or guidelines is like an umbrella document that indicates strategic directions.

RECOMMENDATION V

Cultural policy must be based on a co-creative, bottom-up, participatory approach involving all the actors, especially regarding regional/local/city-level culture strategy. Elaboration of regional, local or city-level cultural strategies shall be strongly promoted by MCIP and supported, e.g. by providing guidelines, involving and engaging methods of public debates, and ensuring the regular feedback system. Here are a few suggestions of what may be included:

- identifying new stakeholders,
- building or strengthening networks and connections,
- empowering leaders of the sector,
- enabling cross-sectoral cooperation,

It may lead to the elaboration of **consulting committees** of civil society representatives for consulting the MCIP (minister or institution in general). Be it a National Culture Council and sectoral councils or consulting committees on each or a few cultural subsectors, the involvement of such committees regularly will demonstrate the ability of MCIP to engage policy players and society that is so relevant for European integration. This would also allow for avoiding bias, addressing community conflicts and mediating between different actors of cultural policy planning and implementation.

It shall be mentioned here that Ukraine had joined some international civic society platforms, e.g The Ukrainian National Platform of the Eastern Partnership Civic Society Forum²⁸, a network of about 140 non –non-government organisations gathered to improve cooperation within Eastern Partnership. It is important to ensure that the cultural sector is fully represented in such civil society cooperation platforms, from folk art to contemporary culture, from national organisations to smaller, regional organisations. It is important to maintain information on the activities of these platforms in the cultural field and to keep the sector regularly informed of progress and opportunities for involvement.

RECOMMENDATION VI

Cross-sectoral activities shall be promoted and strongly encouraged. Cultural policymakers shall collaborate with the economy, education, innovation and science, regional development, rural policy, and foreign affairs. Linking culture with other sectors and topics of EU strategic priorities is relevant to strengthening culture's role and ensuring

the best benefits the cultural sector can get. As it was already defined in 2015 in Council²⁹, «the crossovers between the cultural and creative sectors and other sectors can be understood as a process of combining knowledge and skills specific to the cultural and creative sectors with those of other sectors to generate innovative and intelligent solutions for today's societal challenges».

RECOMMENDATION VII

Cultural networking shall be strongly promoted at all levels of cooperation - local, national and international. It is important to map the cultural networks already in place at regional, national and European levels elaborated by state institutions, local municipalities, local organisations, and NGOs in culture. It shall be emphasised that boosting cultural cooperation between Ukrainian cities and local municipalities is also very relevant. Regarding international networks, specific funding for reimbursing membership in European networks and associations may be provided.

RECOMMENDATION VIII

Raising the level of interest in culture through different means and concerning all subsectors of culture. The level of awareness may be slightly improved by setting a communication guideline for projects supported by state or municipal budget. Communication, marketing, digital accessibility and digital information are necessary elements of every supported cultural project. However there is no better and more effective communication of culture than the cultural events itself, therefore the most communication means of cultural events shall be used.

RECOMMENDATION IX

The digitalisation of culture is an inevitable task, necessary for culture preservation and accessibility. Europeana³⁰ Digital Library is a long-term project of the EU, and the New European Heritage Cloud Initiative³¹ in turn is an activity to follow for policymakers. However, the data protection and legal rights shall stand at the core of the digitalisation.

29 Council conclusions on cultural and creative crossovers to stimulate innovation, economic sustainability and social inclusion (2015/C 172/04)

30, 31 (Refer to the QR-code)

CULTURAL AND CREATIVE SECTORS

The definition of cultural and creative industries has developed over the years in the EU. However, the most recent definition is formulated in the Creative Europe document³²: “sectors whose activities are based on cultural values or artistic and other individual or collective creative expressions. [...] They will have the potential to generate innovation and jobs, particularly from intellectual property. **The sectors include architecture, archives, libraries and museums, artistic crafts, audiovisual (including film, television, video games and multimedia), tangible and intangible cultural heritage, design (including fashion design), festivals, music, literature, performing arts, books and publishing, radio, and visual arts**”.

Cultural and creative sectors are important for ensuring the continued development of societies and are at the heart of the creative economy. They generate considerable economic wealth and knowledge-intensive and based on individual creativity and talent. In economic terms, they show above-average growth and create jobs, particularly for young people, while strengthening social cohesion.

RECOMMENDATION I

It is crucial to ensure the **opportunities for culture and creative industries to be represented abroad** in business forums similarly to other businesses have through ministries of economy or business development agencies. It may include promoting EU networking, like the European Creative Business Network³³, the EU network of creative hubs³⁴, the European Regions Research and Innovation Network – Working Group on Design and Creativity³⁵. There are EU Member States like Latvia and Estonia that have established Creative Industries Incubators along with other business incubators. It boosts the development of new products in the international market of experienced products and provides necessary training and networking for cultural and creative industries’ operators.

RECOMMENDATION II

General awareness shall be promoted not only for the cultural sector but also for the business environment and support organisations (donors) – creative industries have special features that many are unaware of. In turn, the creative and cultural sector needs specific knowledge of the business environment.

32 REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing the Creative Europe programme (2021 to 2027)

33, 34, 35 (Refer to the QR-code)

RECOMMENDATION III

Development of appropriate education about cultural and creative sectors. The questions to be asked:

- 1) Is the creative industries covered in business schools, business and economy universities?
- 2) Is business education included in culture and creative education?
- 3) Is there enough knowledge about intellectual property issues and other legal matters necessary for culture and creative industries? The Erasmus and other EU exchange programmes for students and professionals may be fostered to develop the sector.

RECOMMENDATION IV

Legal barriers to reaching EU markets – there has always been a debate between EU Member States on possible barriers to culture and creative sectors, like intellectual property, taxation, and mobility regulations. Double taxation, lack of opportunities related to creative mobility, and low awareness of patent registration and intellectual property issues are usually described as the main obstacles to creative industries expansion.

RECOMMENDATION V

Science is the basis for innovations that can also relate to creative industries. Creating new, stronger and more useful products is related to the possibility of reaching and involving scientists' laboratories. Scientists also have their own EU funds and opportunities; step by step, these two sectors may be introduced better.

The statistical data created by MCIP to measure "The state of culture and creative industries during the war"³⁶ gives realistic data to use in policymaking. The conclusions of the study fully support the recommendations given in this report. Also, the "Creative Industries in Ukraine: Analysis and Prospects of Development" (2017)³⁷, although outdated, still provides a good analysis and policy recommendations.

CULTURAL HERITAGE POLICY

The EU's role is to assist and complement the actions of Member States in preserving and promoting Europe's cultural heritage. The European Commission has developed several relevant policies and programmes supporting and promoting policy collaboration between Member States and stakeholders on cultural heritage. The main EU principle of heritage policy is **cultural heritage is a shared resource and a common good; looking after the heritage is a common responsibility.**

The European Commission's informal expert group on cultural heritage³⁸ was set up in 2019 to maintain the unique multi-stakeholder cooperation and policy dialogue achieved during the European Year of Cultural Heritage 2018.

Cultural heritage triggers cross-sectoral approach that shall be clearly stated. For example, sustainability—here, **culture can also be an ambassador to visualise the challenges and dilemmas of climate change. Public cultural organisations may serve as good venues and sources of information on events linked to climate sustainability**³⁹.

Relevant aspects of EU cultural heritage policy are:

- risk management for prevention in case of emergencies,
- protection against illicit trafficking,
- Natura2000 and cultural landscapes as part of cultural heritage,
- Ensuring sustainable cultural tourism and regional policy related to heritage,
- Research and innovations,
- European digital heritage and contribution to that,
- cultural heritage and education, incl. New European Bauhaus.

The most common challenges of cultural heritage policy across the EU shall be mentioned.

Exploring and deepening the understanding of the values of heritage – the role of heritage is still a challenge that needs to be addressed in Ukraine and in EU Member States. Dealing with the accessibility of information for research and touristic purposes is still mentioned as challenge across the EU. Fostering contemporary and participative interpretation models is the policy approach advised in EU documents but still lacking performance today.

The same policy planning approach applies to cultural heritage as to the cultural policy described above; however, the cultural heritage policy shall include the following:

- Awareness-raising activities to wide society.
- Touristic approach to cultural heritage (guides, languages, thematic routes, special learning programmes for guides and touristic centres), including the elaboration of new products, cross-sectoral, that would include cultural heritage.
- Ensuring the esthetical and contemporary urban design and public art planning respecting cultural heritage, but not focusing solely on heritage.
- Creation of new public art objects on streets, forests, and squares.
- Remaking of cultural heritage objects for creative spaces where possible.
- Reducing the institutional procedures for those who safeguard the heritage. For example, one contact point for procedures necessary to safeguard, conserve, manage and improve the cultural heritage is essential. The easier it is to access the institutions, the easier it is to supervise this process and improve the cultural heritage objects.

The Ukraine Cultural Policy Peer Review by Council of Europe (2017)⁴⁰ is outdated however still provides good examples of cultural heritage initiatives across Europe.

AUDIOVISUAL AND INFORMATION SOCIETY POLICY

The main elements of audiovisual media policy are already in place. **The main task of MCIP now is to ensure all the mechanisms provided in the new Law on Media**, including elaborating necessary rules of conduct cooperation mechanisms between regulators of different states.

Also, the debate on further developing the audiovisual sector in the EU is active. Following the discussion and developments of the draft **European Media Freedom Act is relevant**. The latest developments and analysis are found in the study initiated by the European Parliament, «The European Media Freedom Act: media freedom, freedom of expression and pluralism»⁴¹. The proposed act is still under broad discussion; however, it will affect the regulation and procedures relating to cooperation between national regulators, public scrutiny of vital information, media pluralism and independence.

The Media Freedom Act plans to determine:

- **Protection of editorial independence**, including protection of journalistic sources, transparency of ownership by publicly disclosing such information.

- **No use of spyware against media**, journalists and their families.
- **Independent public service media**, providing adequate and stable funding for public media.
- **Media pluralism tests** for Member States to assess the impact of media market concentrations on media pluralism and editorial independence.
- **Transparent state** advertising will be established.
- **Protection of media content online**, safeguarding against the unjustified removal of media content produced according to professional standards.
- The Media Freedom Act will introduce a **right of customisation of the media offer on devices and interfaces**, such as connected TVs, enabling users to change the default settings to reflect their own preferences.

Promoting media literacy, fighting disinformation, and protecting minors in audiovisual content are other relevant activities to strengthen in Ukraine. It is a process that develops fast, hand in hand with digital development, and therefore needs a special and cross-sectoral approach.

COPYRIGHT AND INTELLECTUAL RIGHTS POLICY

EU regulatory framework of protection of authors' work is necessary to implement fully to protect the authors in the best possible way, as well as to ensure the accessibility of information and heritage to scientists, students and wide society,

Promoting the awareness of copyright and related rights in a wide society and fighting piracy shall be the necessary communication work in the daily agenda of MCIP. One way to perform the task is to develop society-engaging projects in educational and heritage institutions.

Protection of patents, new forms of author's works, mobility of authors, international cooperation, and participation in WIPO shall be the priorities in copyright policy. However, **the biggest challenge of copyright policy goes hand in hand with the development of digitalisation therefore special efforts shall be made to prove the supervision in this area.**

INTERNATIONAL ENVIRONMENT

Bilateral or multilateral relations

It was already concluded in a regional (REGI) committee of the European Parliament research study on March 2023 that:

- The cooperation of Ukrainian cities and regions with European partners is best developed in neighbourly relations. Therefore, twinning agreements were signed mainly with cities and regions located in Central and Eastern European Countries.
- The territorial cooperation of Ukrainian cities and regions was very strongly differentiated regionally. The involvement of Ukrainian local and regional authorities in the activities of European organisations is relatively low. To a greater extent, Ukrainian cities and regions have participated in Euroregional cooperation.
- European funds are essential for developing cooperation between European and Ukrainian cities and regions, although so far, primarily in border areas. About EUR 370 million were allocated for the Cross-Border Cooperation programmes that covered Ukraine in the 2014-2020 programming period, which allowed the implementation of about 270 projects worth 240 million EUR with Ukrainian partners. In contrast, the possibility was limited for Ukrainian partners to participate in transnational cooperation programmes, as the Danube Transnational Programme covered only four regions of Ukraine.
- The benefits of territorial cooperation between cities and regions in EU-Ukraine relations include tangible and intangible effects. However, this cooperation faces a number of barriers – apart from the current one related to the ongoing Russian invasion of Ukraine – including those associated with the legal-administrative, institutional, and socio-cultural spheres.
- The existence of partnerships between cities and regions has facilitated the provision of humanitarian assistance to Ukraine in the face of Russian aggression, and the development of this cooperation can provide a basis for supporting Ukraine's post-war reconstruction, as well as for strengthening the administrative capacities of Ukrainian local and regional authorities and supporting civil society in Ukraine. Just to name two

examples—the sister cities of Chernivtsi are Dijon (France), Klagenfurt (Austria), Konin (Poland), Nazareth Illit (Israel), Plevna (Bulgaria), Salt Lake City (USA), Saskatoon (Canada), Suceava (Romania). In turn, Kyiv is the cooperation city to Brussels (Belgium), Donetsk to Charleroi (Belgium), Drohobych to Smiltene (Latvia). These connections can be strengthened in practical cooperation.

Recommendations:

- support existing and new twinning agreements between cities and regions of EU countries and Ukraine;
- promote closer cooperation between the different Ukrainian local governments/municipalities in area of culture;
- strengthen Ukraine's transnational cooperation and enable Ukrainian stakeholders to participate in European interregional cooperation programmes;
- adequately address the role of local governments and territorial cooperation in Ukraine's post-war reconstruction programmes.

It is relevant not only to implement the legal provisions and recommendations of the EU but also to think in terms of what Ukraine can provide, suggest and share with Europe in the area of culture and audiovisual policy. Also, what would be Ukraine's national interests? At this stage of integration, it is necessary to motivate the culture sector to participate in open EU financial support programmes by promoting these areas that need it the most.

EU Funding opportunities

EU funds and financial programmes are a very relevant source of opportunities not only because of the possible economic benefits. Most often, to benefit from EU funds, it is required to collaborate with one or more countries. There is a need for – a budget that leads to deeper discussion within the national government about the topic, and the procedures required to apply for funds can help to pay more attention to the topic or project. Also, the feedback and monitoring system help to reach a good result and invites to make visible communication about it in society.

However, it is also a considerable work. It requires an adequate workforce, international cooperation and undertaking serious commitments - ensuring good leadership, results, supervision of budget, and international visibility of the project.

There are many resources in the EU. However, only a few are addressed directly to the culture and other areas of MCIP:

The financial support programme «Creative Europe» is the European Commission's flagship programme for support to the cultural and audiovisual sectors. The main two focuses of the programme are **(1)** European cultural and linguistic diversity and heritage and **(2)** the economic potential of the cultural and creative sectors, particularly the audiovisual sector.

The new elements of the programme suggest aiming for these sectors to be more inclusive, digital and environmentally sustainable.

Also, the new Creative Europe programme puts particular focus on three areas: **(1)** strengthening the music sector, **(2)** prioritising female talent and supporting women's artistic, and promoting gender equality, **(3)** fostering inclusion by making it easier for people with disabilities and socially marginalised groups to take part in the programme, and by simplifying the application process.

This is the most visible EU culture and media fund; it is widely popular, promotes cooperation between countries and gives a platform for different EU level networks. Therefore, having a **good contact point** like Creative Europe Desk Ukraine is very important to provide possibilities, share experiences, invite international experts and provide appropriate teaching. Usually, these contact points, especially in the first decade of European integration, provide information on other cultural funding opportunities in the EU and help cultural operators find the right network or contact in EU Member States. Creative Europe Desk Ukraine has to have appropriate means to fulfil this crucial task. It is relevant that cultural operators have only one contact point for EU funding to provide the necessary training, translation and information across all regions of Ukraine.

It is relevant to follow the calls for experts to evaluate the projects to support professional engagement in the coordination and management of the programme.

To benefit from the Creative Europe programme, it is vital to boost cross-sectoral cooperation, international networking and management of international projects within the culture area.

There are also programmes like the European Capital of Culture, European Heritage Label, awards and prizes in different areas of culture that also have to be followed, for they lead the road to excellence in the cultural sector.

Erasmus for Young Entrepreneurs is a cross-border exchange programme that allows new or aspiring entrepreneurs to learn from experienced entrepreneurs running small businesses in other participating countries. The programme has six contact points in Ukraine: the European Business Association in Kyiv and the Ukraine Chamber of Commerce and Industry. It is essential to link culture and creative businesses to the programme's opportunity.

The financial support programme Erasmus+ is dedicated to supporting education, training, youth and sport, focusing strongly on social inclusion, the green and digital transitions, and promoting young people's participation in democratic life. The programme is open to all young entrepreneurs planning to start their businesses and have a viable business plan.

The culture area may benefit regarding the support of culture (art, music, other) school development and teaching, improving the higher education system for culture education, and providing agenda for adult learning in culture and audiovisual sector areas. The programme also supports grants for teaching, research, networking and policy debate on EU topics. This programme can support activities of culture students' mobility, cultural education specialists, language teaching of adults, and virtual exchanges of youth studying culture. It also promotes cooperation between different universities. Erasmus+ has special support grants for Ukrainian students in Ukraine and abroad.

The European Solidarity Corps is an EU funding programme for young people wishing to engage in solidarity activities in various areas. Activities ranging from helping the disadvantaged and providing humanitarian aid to contributing to health and environmental action across the EU and beyond. It is very much addressed to youth, researchers, universities and educational organisations. This programme is specifically dedicated to cooperation with among other things Ukraine. The fund is very suitable for smaller-scale community programmes and could be used to promote youth activities within cultural areas.

European Youth portal and **Eurodesk** collects information about opportunities and initiatives that interest young people. It also addresses other stakeholders working with youth. There are 39 Eurodesk contacts in Ukraine. It is relevant to use these contacts to raise the number of participants and boost the participation of cultural and creative organisations.

Electronic Platform of Adult Learning in Europe – EPALE is a multilingual and open-membership community of professionals in adult learning. They can collaborate, learn from each other, stay informed, access professional resources and exchange good practices online. There are six organisations from Ukraine participating in the programme. It is relevant to use these contacts to raise the number of participants and boost the participation of cultural and creative organisations.

It is relevant for the Creative Europe Desk and MCIP to evaluate all the possibilities that the culture sector can benefit from the funds that are not directly related to culture. Some examples are given below.

Within the EU, the cultural sector of the Member States benefits from EU funds. To name the most relevant, the **European Regional Development Fund** provides a separate programme to foster integrated and inclusive social, economic and environmental development, culture, natural heritage, sustainable tourism and security in urban and non-urban areas. Regional development has benefited the cultural heritage sector in many EU countries.

European Social Fund+ that helps to create a more social and inclusive EU. The connection to social funds is more complex if the relationship between culture and culture support programmes is clear. Therefore, a few examples of supported projects are provided:

- «Creative Partnership Program» in the Czech Republic - an educational initiative introducing more creative learning opportunities. The programme invites artists and other creative thinkers into the classroom to collaborate with teachers and encourage children to adopt more creative learning habits.
- «Preppaamo 2» project, created by the Selmu ry Live Music Association in Seinäjoki, Finland. The project's goal was to promote opportunities for employment in the events and culture sector for young job seekers.
- «Suggestopedia Center for Children» in Bulgaria offers creative teaching for 7 – 14-year-olds and combines pedagogy, psychology and artistic approaches.
- The Musical Artistic Society of Pousos, Portugal, designed a project that encourages prisoners to re-engage with society through an ambitious cultural experience: putting on an opera. that participation in cultural experiences like this can reduce social isolation, providing work and focus for those serving their sentences.

Unlike financial support programmes, the budget of EU funds is divided between countries and is mostly decided at the national level (approved by EU institutions). It is worth mentioning the special funds associated with Ukraine.

First, as announced in August 2023, the European Commission decided to transfer €135 million of Neighbourhood, Development and International Cooperation instrument, initially planned for 2021-2027 Interreg NEXT programmes with Russia and Belarus, to other Interreg programmes with Ukraine and Moldova⁴². This funding may support a wide range of activities, including education and research projects and social inclusion schemes, reinforcing the institutional capacity of Ukrainian authorities. Involvement in Interreg programmes also brings administrative capacity benefits and experience to both countries in managing and implementing EU funds. It is relevant that the areas of MCIP competence find their benefits in this budget.

As of June 2022, Ukraine may also benefit from the **energy and climate programme – LIFE**. More aims may have a connection to the cultural sector, especially cultural heritage improvements, new cultural venues in rural areas, adaption of old farm infrastructure to new creative areas and similar – supporting the development of local and regional investment projects, involving and empowering citizens in the clean energy transition; climate change mitigation sub programme that provides support for projects that contribute to the reduction of greenhouse gas emissions, the implementation and development of EU policy and legislation, best practices and solutions.

EU4health programme is open to Ukraine as of July 2022 and is dedicated to improving EU health activities. It is worth mentioning the action of the European Commission's «CultureForHealth Project»⁴³, which aims to stimulate a policy change in the EU by bringing closer the Union's health, cultural, and social policies. The report elaborates and identifies existing literature on the role of the arts and culture in healthcare by detecting key concepts, focus points, and current gaps. The report illustrates that artistic creation in cultural participation and engagement benefits the health and productivity of people and communities. It improves the quality of life, general and psychological well-being and cognitive, emotional, and social development.

In September 2022, Ukraine joined the **Digital Europe programme** that provides strategic funding to answer the digital challenge, including artificial intelligence, cybersecurity, advanced digital skills, and ensuring a wide use of digital technologies across the economy and society. Improvement of digital skills and knowledge of the use of technologies and artificial intelligence are relevant topics in culture. It may be a powerful tool to improve equal accessibility of culture, access to information, engagement of seniors and youth, and other aspects.

EU Single Market Program, open to Ukraine from February 2023, can improve the cultural economy, especially the cultural and creative industries, innovations, and patents. The program supports, among other things, small and medium-size businesses, as well as improves the efficiency of the single market, which may be very useful to export or international cooperation of creative industries.

The study's key message is that culture should be integral to the EU's health strategy. The results may be useful to improve cooperation with other ministries, especially the Ukrainian Ministry of Health.

European Parliament Research Service published «Guide to EU Funding 2023 edition covers the financial support offered by the EU to regional and local authorities, NGOs, businesses, professionals and citizens through a wide variety of funds.

It may be helpful to communicate about the benefits of participation in EU and international programmes and to give good examples of supported EU projects in culture. It shows the practical examples of cultural engagement international networks necessary in Ukraine. The financial programmes are open to everyone and are evaluated by an international independent group of experts. Therefore, it helps to create a positive communication of EU culture policy.

Benefits of the culture of EU integration

This chapter briefly outlines the benefits of EU accession to the cultural sector. In the meantime, detailed proposals that can be used for EU cultural communication will be presented later in this project.

Cultural policy has a more significant role. At the EU level, all sectors are treated equally – policies are being planned, action plans are elaborated, finances are planned, meetings at all levels are held, and reports are made. So, this whole process keeps the sector very much active and visible.

More developed and detailed cultural policy.

The structure of cultural policy is more logical, detailed, and inclusive of all cultural processes, it becomes more cross-sectoral. Bottom-up policy rather than hierarchical system Top-down.

Cross-cultural policies and cross-sectoral policies. The open methods of EU policymaking have made a significant impact on how policies collaborate between themselves. It is normal to regularly speak to the Ministry of Education, Ministry of Economy, Ministry of Welfare, Finance, Environment and others. Now, the name of culture is included in many more policy documents rather than just cultural policy. For example, the Ministry of Culture and the Ministry of Education can collaborate on all questions related to cultural education, which is an essential part of the Latvian education system. Participation in mobility programs, the situation of teachers, and engagement in so-called competence-based education.

Cultural accessibility and availability with other ministries, e.g., the Ministry of Welfare, Regions, and Foreign Affairs. How well the high-quality culture is available to all the regions, distant regions, seniors, disabled people, diaspora, and children. Subtitles in theatres, cinemas, infrastructure for wheelchairs, etc. How well digital culture is available – subtitles, audio-news, easy-to-read news, media availability, book availability for blind people.

Cultural engagement. Membership in the EU gave us ideas and funds for community programs in schools, local governments, and local cultural NGOs. More exchange between regions. Exchange between well-known, highly experienced cultural experts and the regions.

International events such as museum nights, White nights, Science nights, Church nights, international biennales and Triennale, European cultural heritage events and marks, and other events are provided on a much larger scale and made global rather than local.

Cultural networking has found its way more accessible. Free mobility, free borders, and more opportunities to engage. A few steps to boost cultural networking:

- helping cultural sector with necessary training - English or other language, contacts, elaboration of international projects;
- the use of twin cities, bilateral agreements and other relations already in force in Ukraine to promote collaboration;
- stipulate projects with at least three partners – providing this criterion in national and local funding projects may significantly improve networking;
- stimulating the digital information available about organisations in Ukraine is essential. Ukraine's cultural sector still lacks adequate information available online. This concerns MCIP as well. Nowadays online platform is the most commonly used platform to look for information;
- financing of membership fees in EU cultural networks and associations, as well as financing membership in useful conferences may be a good effort by MCIP to promote international networking of cultural organisations.

Open decision-making - Being part of decision-making in the EU, cultural policymakers collaborate more with NGOs and experts outside the state and local government institutions.

Green culture – sustainability, environment-friendly events, culture and climate topic goes hand in hand.

**

The cultural activities shall be supported and developed now when Ukraine is facing a very undeserved and unfair war by Russia. The activities and reactions to recover will probably be used to evaluate Ukraine's integration progress.

The Young European Ambassador from Ukraine, Sofiia Panchenko from Kolinky, Ukraine, writes in the EU Neighbours East blog⁴⁴: «(..) it is wrong to forget about the arts during the war, not least because doing so provides the enemy with an advantage in the information war. During the continuing struggle with Russia for the very existence of Ukrainian identity, culture not only psychologically helps Ukrainians to experience traumatic events around them but also enables our prospective European partners to improve their understanding of Ukraine.»

It is not said only very simply and emotionally; it is an exact description of disinformation, which is one of the powerful tools during this war. The Ministry of Culture and Information Society is also responsible for fighting disinformation and promoting media literacy and critical thinking.

Another relevant reason why activities in cultural areas are so important even now is that cultural heritage sites, monuments, memorials, places of worship, cemeteries, museums, libraries, archives, performing arts centres, historical buildings and archaeological sites are the ones that are strategically hit. Also, it is widely discussed that the war against Ukraine is against Ukrainian culture, language and identity. Culture is one of the main strategic war targets, so its relevance cannot be diminished.

Since the beginning of the war, tens of thousands of culture-based activities have happened worldwide, including concerts, exhibitions, craft markets, culinary events and online-based shopping of Ukrainian craft works, activities to explore the Ukrainian language, culture and history. These activities are powerful ambassadors for what happens in Ukraine now and for Ukrainian culture as such. It is a strong reminder that culture can have a loud voice.

Summary

The report «Analysis of the adaptation of Ukrainian legislation and the state management system in the field of culture to European Union (EU) standards» (expert support of the Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine) is elaborated to enhance the qualitative adaptation of Ukraine's cultural legislation and to develop a roadmap for Ukraine's European integration in the field of culture.

Cultural policy is determined to have a supporting competence in EU, meaning that the EU can only intervene to support, coordinate or complement the action of its Member States. **It is the task of the Member State itself to take the most appropriate means to achieve the goals determined by the EU.**

However, there are EU regulations in copyright and related rights policy, EU directive in audiovisual media policy, documents regulating the implementation of EU financial resources, as well documents of recommending character that are relevant to full EU integration in culture area. These documents strongly suggest the new approach, developed over years of EU Member States working together, that sets a **broad context for a culture that covers social, economic and external dimensions.**

In addition it should be noted that cultural and creative sectors can significantly contribute to and benefit from the priorities set by European Commission - the green deal, digital fit, economy, equality, and democracy, given their essential role for economies and societies in the EU. **These general priorities of the EU shall be introduced when planning strategies to ensure the culture's role at national and international levels.**

For the current phase of Ukraine's integration progress into EU, the fulfilment of the seven conditions set by the European Commission might be enough by implementation of legal norms related to audiovisual services. However, **introducing procedures, mechanisms and instruments to reach the goals of the Accession Agreement remains a strategic goal.**

A section of the report analyses the Ukraine's integration process. The report suggests three main conclusions in this area. First, it is recommended to elaborate a stable and trustable system of references to measure the level of EU integration in culture, where the commitments of association agreement are the highest level in the hierarchy. Both legal acts and «soft» measures shall be included to prove the maximum progress.

Second, it is also recommended to provide more cooperation between different sectors and culture, so-called cross-sectoral activities. Third, the non-governmental sector, regional and local organisations must be engaged in the decision-making process related to EU integration, including the monitoring of evaluation of the progress to ensure a democratic and open method of policymaking and to communicate the EU topics with the sector.

The most significant part of the report analyses proposals for effective EU culture integration.

The main recommendations are as follows.

- **Cultural diversity** shall be one of the main principles relating to EU integration, and it is closely related to protection and promotion of human rights and fundamental freedoms, such as freedom of expression, information and communication, as well as the ability of individuals to choose cultural expressions.
- **Appropriate policy outcomes and performance indicators** that complement the EU objectives in the culture area shall be elaborated to deliver a long-term, stable and open policy.
- **Cultural mapping** may be advised as it gives a clear view of institutional and organisational management of culture at national, regional and local levels. It shall be evaluated together and available to regional and local governments.
- An essential tool to contribute to democratic and engaging strategy elaboration is creating a **legitimate platform for policy discussion** between the cultural sector, municipalities, businesses, NGOs, universities, informal groups and other actors. The platform would aim to foster dialogue and debate as well as to examine which strategic decisions need to be made for the most effective implementation of cultural planning. Each cultural sector deserves a detailed strategy developed by experts, organisations, and stakeholders.
- **Cross-sectoral activities** shall be promoted and strongly encouraged. Cultural policymakers shall collaborate with the economy, education, innovation and science, regional development, rural policy, and foreign affairs. Linking culture with other sectors and topics of EU strategic priorities is relevant to strengthening culture's role and ensuring the best benefits the cultural sector can get.
- **Cultural networking** shall be strongly promoted at all levels of cooperation - local, national and international.
- **Raising the level of interest in culture** through different means and concerning all subsectors of culture. The level of awareness may be slightly improved by setting a communication guideline for projects supported by state or municipal budget.
- **The digitalisation of culture** is an inevitable task, necessary for culture preservation and accessibility. However, the data protection and legal rights shall stand at the core of the digitalisation

The report provides specific recommendations for cultural and creative industries, as well as lists main aspects of EU integration in cultural heritage, copyright, audiovisual policies. It also lists the main EU financial resources that can be used to empower the cultural sector of Ukraine.

It is relevant to communicate the benefits of participation in EU and international programmes, to provide good examples of supported EU projects in culture and to create a positive communication of EU culture policy. Therefore the communication shall be the integral part of EU integration in culture.

ВІДНОВЛЮЄМО УКРАЇНУ РАЗОМ

Аналіз адаптації українського законодавства і системи державного управління у сфері культури до стандартів ЄС

Звіт
Лінди Берзіні

2023

Фінансується
Європейським
Союзом

Ця публікація була профінансована Європейським Союзом. Її вміст є власною відповідальністю проекту "Відновлюємо Україну разом" і не обов'язково відображає погляди Європейського Союзу.

miin МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Назва звіту

«Аналіз адаптації українського законодавства та системи державного управління у сфері культури до стандартів ЄС» (експертна підтримка Міністерства культури та інформаційної політики України).

Опис організації

Проект ЄС «Відновлення України разом: створення інклюзивної платформи для відродження України» спрямований на створення ефективної, інклюзивної та постійно функціонуючої експертної платформи в Україні для спільної розробки, просування та реалізації пропозицій щодо короткострокового та довгострокового відновлення країни. Підтримка звіту організована проектом ЄС в інтересах Міністерства культури та інформаційної політики України.

Мета і завдання звіту відповідно до поставленого завдання

Для виконання зобов'язань України за Угодою про асоціацію між Європейським союзом і Європейським Співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами, з одного боку, та Україною, з іншого боку (відтепер іменованою Угодою про асоціацію), та для покращення якісної адаптації законодавства України в галузі культури терміново необхідно розробити дорожню карту євроінтеграційних реформ України у сфері культури.

Аналіз ходу виконання Угоди про асоціацію спрямований на оцінку стану реформ у сфері культури, виявлення прогалин в інтеграції України, розробку дорожньої карти євроінтеграційних реформ у секторі культури на основі кращих європейських практик та розробку рекомендацій щодо синхронізації євроінтеграційних прагнень України з програмними документами ЄС.

Структура звіту

- Опис прогресу України в європейській інтеграції та виявлення проблемних секторів у галузі культури
- Дорожня карта реформ європейської інтеграції в галузі культури, галузеві рекомендації щодо відповідності практиці ЄС
- Рекомендації щодо приведення українського законодавства у відповідність до правил і практики ЄС у складних секторах культури.

Зміст цього звіту не відображає офіційну позицію Європейського Союзу. Відповідальність за інформацію та думки, висловлені у звіті, повністю лежить на авторці.

Відмова від відповідальності: наслідки війни не є предметом звіту.

Зміст

Опис прогресу України в галузі європейської інтеграції в галузі культури	4
Нормативна база європейського союзу	4
Прогрес України в євроінтеграції	10
Рекомендації з моніторингу	12
Дорожня карта євроінтеграційних реформ у галузі культури	13
Культурна політика	13
Культурний та креативний сектори	17
Політика культурної спадщини	18
Політика аудіовізуального та інформаційного суспільства	19
Політика щодо авторського права та інтелектуальних прав	20
Міжнародна обстановка	21
Можливості фінансування ЄС	22
Переваги культури євроінтеграції	32
Підсумок	35

Опис прогресу України в європейській інтеграції в галузі культури

НОРМАТИВНА БАЗА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Відображаючи функції Міністерства культури та інформаційної політики (МКІП) України та згідно із законодавством або м'яким правом Європейського Союзу (ЄС), сферами, охопленими цим Звітом, тільки в рамках МКІП, є:

- (1) Культурна політика в її найбільш широкому та інклюзивному вираженні,
- (2) Аудіовізуальна політика і політика в області засобів масової інформації,
- (3) Політика культурної спадщини,
- (4) Політика щодо авторських прав та інтелектуальних прав.

Культурна політика, згідно з договором про функціонування Європейського Союзу, визначається як **допоміжна компетенція ЄС, що означає, що ЄС може втручатися лише для підтримки, координації або доповнення дій своїх держав-членів¹**; і завданням самої держави-члена є прийняття найбільш відповідних заходів для досягнення цілей, визначених ЄС. Законодавство ЄС щодо політики, охопленої МКІП, є стислим, помилково припускаючи, що дії ЄС щодо культури та культурної політики є простими. Проте, рішення, висновки та інші рекомендації по «м'якому праву», безсумнівно, актуальні для дотримання. Це вимагає більш глибоких досліджень і підходів для пошуку найбільш ефективних шляхів, інструментів і механізмів досягнення поставлених цілей. Відповідальність держав-членів у сфері культурної політики також сприяє набагато більшій співпраці з іншими державами-членами та обміну досвідом.

При оцінці прогресу країни в інтеграції в ЄС інститути ЄС використовують широкий спектр критеріїв оцінки, не обмежуючись виконанням документів ЄС. Враховується загальна участь у культурних процесах, діяльність і можливості культурних операторів та інші фактори. Інформація, отримана на зустрічі між МКІП та представником Європейської комісії (Генеральний директор ЕАС) у березні 2023² року щодо наступних кроків щодо інтеграції в ЄС, лише підтверджує це.

1 Other competences are – exclusive competence, where EU alone is able to legislate and adopt legally binding act, and shared competence, where the competence of adopting legally binding acts is shared between the EU and the Member States.

2 Presentation by the European Commission DG EAC Unit D.1 March 2023 "Overview on EU policy cooperation in the field of culture».

1. ДОГОВОР ПРО ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

У вступі до ДОГОВОРУ ПРО ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ йдеться про саме створення ЄС як про «черпання натхнення в культурній, релігійній і гуманістичній спадщині Європи».

Стаття 3 Договору визначає, що однією з цілей ЄС є «повага до його багатого культурного та мовного різноманіття та [...] забезпечення охорони та примноження культурної спадщини Європи».

Крім того, у статті 6 ДОГОВОРУ ПРО ФУНКЦІОНУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ, який містить конкретні положення, що стосуються політики ЄС, визнається, що компетенція ЄС у галузі культури полягає у «здійсненні дій з підтримки, координації або доповнення дій держав-членів».

Стаття 167 Договору визначає, що основними діями ЄС, що стосуються культури, є:

- розквіт культур держав-членів при повазі їх національного і регіонального розмаїття і, в той же час, висунення на перший план спільної культурної спадщини,
- заохочення співпраці між державами-членами в галузях знань і поширення культури та історії європейських народів, збереження культурної спадщини європейського значення, некомерційних культурних обмінів, а також художньої та літературної творчості, зокрема в аудіовізуальному секторі,
- сприяння співпраці з третіми країнами та міжнародними організаціями.

2. УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ

МКІП вже провів вражаючу роботу з просування до європейської інтеграції, включаючи регулярний моніторинг ходу виконання УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ І ЙОГО ДЕРЖАВАМИ-ЧЛЕНАМИ, З ОДНОГО БОКУ, І УКРАЇНОЮ, З ІНШОГО БОКУ (УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ), підписаної в 2014 році. Основними зобов'язаннями Угоди про асоціацію, що стосуються областей МСІР, є:

- сприяти **міжкультурному діалогу** та розширенню знань про культури між ЄС та Україною,
- сприяти **культурному співробітництву** для зміцнення взаєморозуміння та сприяння культурним обмінам, а також для підвищення мобільності мистецтва і художників з ЄС та України,
- заохочувати міжкультурний діалог між окремими особами та **організаціями, що представляють організоване громадянське суспільство та культурні установи в ЄС та Україні**,
- тісно співпрацювати на відповідних міжнародних форумах, включаючи Організацію Об'єднаних Націй, з питань освіти, науки та культури (ЮНЕСКО) та Раду Європи, серед іншого, для розвитку **культурного різноманіття**, а також для збереження та примноження **культурної та історичної спадщини**,
- налагодити регулярний політичний діалог з питань культури з метою сприяння розвитку **культурних індустрій** у ЄС та Україні. З цієї метою сторони повинні належним

чином виконувати Конвенцію ЮНЕСКО про охорону та заохочення різноманітності форм культурного самовираження 2005 року,

- сприяти **співробітництву громадянського суспільства**, метою якого є забезпечення кращого знання і розуміння України, включаючи її історію і культуру, цінності, на яких вона заснована, її функціонування і політику в державах-членах ЄС,
- розвивати **транскордонні та регіональні елементи**, серед іншого, культури,
- співпрацювати з метою просування **аудіовізуальної індустрії** в Європі та заохочувати спільне виробництво в галузі кіно і телебачення, включаючи, серед іншого, **навчання журналістів** та інших фахівців як друкованих, так і електронних ЗМІ, а також підтримку засобів масової інформації (державних і приватних), щоб зміцнити їх **незалежність, професіоналізм і зв'язки** з іншими європейськими ЗМІ відповідно до європейських стандартів, включаючи стандарти Ради Європи,
- здійснюватиметься поступове наближення до **законодавства ЄС, нормативної бази та міжнародних інструментів у сфері аудіовізуальної політики**.

Угода про асоціацію також визначає ключові зобов'язання щодо **авторського права та суміжних прав**, включаючи:

- термін дії авторських прав і суміжних прав,
- термін охорони кінематографічного та аудіовізуального твору,
- захист неопублікованих робіт, фотографій, наукових робіт, комп'ютерних робіт та інших творів;
- співпраця в області колективного управління правами;
- інші юридичні питання, пов'язані із захистом авторських прав.

3. ІНШІ ПОЛІТИЧНІ ДОКУМЕНТИ ЄС

Існує ряд документів ЄС щодо планування політики, які потребують уваги. Це офіційні документи інституцій ЄС – головним чином, але не обмежуючись цим, Європейським парламентом, Європейською Комісією та Радою ЄС³. У цій главі представлений лише короткий огляд документів, що стосуються областей МКІП. Щоб краще зрозуміти сенс кожного документа, тут пояснюється, що Європейська комісія представляє спільні інтереси ЄС і є головним виконавчим органом ЄС. Рада ЄС³ представляє національні уряди. Європейський парламент представляє громадян країн ЄС.

3 Whereas the European Council is the body of leaders of the Member States, and the Council of Europe is international organisation established to uphold the human rights and democracy in Europe.

ОСНОВНА НОРМАТИВНА БАЗА В ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ

ПРОГРАМА ЄС «КРЕАТИВНА ЄВРОПА»⁴ у двох напрямках – культура, медіа та міжсекторальне співробітництво – визначає основні пріоритети співпраці в галузі культури та надає фінансову підтримку на відкритому конкурсі проектам держав-членів ЄС та країн співробітництва, таких як Україна.

ДИРЕКТИВА ПРО АУДІОВІЗУАЛЬНІ МЕДІА-СЕРВІСИ⁵ регулює координацію національного законодавства у масштабах ЄС, включаючи рекламу, у всіх аудіовізуальних медіа: традиційних телевізійних передачах, сервісах на вимогу та платформах обміну відео.

ЗАКОН ЄС ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО⁶ складається з 2 нормативних актів ЄС та 13 директив ЄС, які гармонізують основні права авторів, виконавців, продюсерів та телерадіокомпаній. Гармонізація зменшує національні відмінності та гарантує захист, необхідний для заохочення творчості. Гармонізовані стандарти також сприяють культурному розмаїттю та забезпечують доступ споживачів та підприємств до цифрового контенту та послуг по всій Європі.

АКТУАЛЬНІ ТА ОБРАМУЮЧІ ДОКУМЕНТИ В КУЛЬТУРІ

Європейська комісія встановила «НОВУ ЄВРОПЕЙСКУ ПРОГРАМУ В ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ» (2018)⁷ з трьома стратегічними цілями в галузі культури:

- соціальний вимір – використання сили культури та культурного розмаїття для соціальної єдності та добробуту,
- економічний вимір – підтримка культурної творчості в освіті та інноваціях, а також для робочих місць і зростання,
- зовнішній вимір – зміцнення міжнародних культурних зв'язків.
- Програма містить більш детальні пропозиції щодо діяльності, яку мають реалізувати інституції ЄС та країни-члени.

ЄВРОПЕЙСЬКА РАМКОВА ПРОГРАМА ДІЙ КОМІСІЇ З КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ (2019)⁸ просуває та впроваджує на практиці інтегровану культурну спадщину, засновану на широкій участі, та сприяє включенню культурної спадщини до політики ЄС. У цієї програми пропонуються п'ять основних принципів охорони спадщини:

4 REGULATION (EU) 2021/818 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 20 May 2021 establishing the Creative Europe Programme (2021 to 2027) and repealing Regulation (EU) No 1295/2013

5 Directive 2010/13/EU of the European Parliament and of the Council of 10 March 2010 on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services (Audiovisual Media Services Directive)

6 (Перейдіть за QR-кодом)

7 Communication from the Commission to the European parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions a New European Agenda for Culture

8 (Перейдіть за QR-кодом) European Framework for Action on Cultural Heritage, Commission Staff Working Document

- за інклюзивну Європу: участь і доступ для всіх,
- за стійку Європу: розумні рішення для згуртованого та стійкого майбутнього,
- за витривалу Європу: розумні рішення для згуртованого та стійкого майбутнього,
- за інноваційну Європу: мобілізація знань та досліджень,
- за зміцнення глобальних партнерств: зміцнення міжнародного співробітництва.

Ці та інші документи переконливо свідчать про новий підхід, вироблений за роки спільної роботи держав-членів, який створює широкий контекст для культури, що охоплює соціальні, економічні та зовнішні аспекти.

ВИЗНАЧЕНІ ЄВРОПЕЙСЬКОЮ КОМІСІЄЮ ПРІОРИТЕТИ НА 2019-2024⁹ роки є дуже актуальними для формування політики в усіх секторах та сфері культури. Ці пріоритети є частиною загальної політичної стратегії Європейського Союзу. Шість політичних пріоритетів Європейської комісії:

- Європейська Зелена угода: прагнення стати першим кліматично нейтральним континентом,
- Європа, придатна для цифрової ери: розширення можливостей людей за допомогою технологій нового покоління,
- Економіка, яка працює на благо людей: робота в ім'я соціальної справедливості та процвітання,
- Сильніша Європа у світі: Європа повинна прагнути до більшого, зміцнюючи наш унікальний бренд відповідального глобального лідерства,
- Просування нашого європейського способу життя: побудова Союзу рівності, у якому всі ми матимемо однаковий доступ до можливостей,
- Новий поштовх для європейської демократії: виховання, захист і зміцнення нашої демократії.

У рамках проєкту «ЄДИНИЙ ЦИФРОВИЙ РИНОК»¹⁰ необхідно слідувати ще декільком цілям, які могли б стосуватися сфери культури:

- амбітна модернізація системи авторського права ЄС,
- оновлення Директиви про аудіовізуальні медіа-послуги,
- стійка екосистема онлайн-платформ, пов'язаних з онлайн-покупками,
- нові правила електронної комерції щодо геоблокування та застосування ставок податку на додану вартість (ПДВ), які стосуються доступу до аудіовізуального вмісту.

9 Political Guidelines For The Next European Commission 2019-2024

10 Resolution of the Council of the European Union and the Representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council on the Cultural Dimension of Sustainable Development 2019/C 410/01

У своїй РЕЗОЛЮЦІЇ ПРО КУЛЬТУРНИЙ ВИМІР СТАЛОГО РОЗВИТКУ В 2019¹⁰ році Рада ЄС поклала на Європейську комісію конкретне завдання з розробки плану дій в області сталого розвитку. У грудні 2022 року Європейська комісія представила ЗВІТ ПРО КУЛЬТУРНИЙ ВИМІР СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ДІЯХ ЄС¹¹. У звіті пояснюється культурний вимір кожної політики ЄС, відповідні рамки політики та основні пріоритети, а також стратегічні дії чи ініціативи. Мета звіту підтримати соціальні зміни та пом'якшити наслідки переходу до «зелених» технологій та цифрових технологій. Цей документ містить відповідну інформацію для діяльності в області сталого розвитку.

З огляду на їх важливу роль для економіки та суспільства в ЄС, культурний та креативний сектори можуть зробити значний внесок і отримати вигоду з усіх згаданих вище пріоритетів: «зеленого курсу», цифрової адаптації, економіки, рівності та демократії. Ці загальні пріоритети ЄС можуть бути враховані при плануванні стратегій для секторів, охоплених МКІП, для забезпечення ролі культури на національному та міжнародному рівнях.

Також повинні бути згадані документи Ради ЄС. РЕЗОЛЮЦІЯ РАДИ «ПРО ПЛАН РОБОТИ ЄС У ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ НА 2023–2026 РОКИ»¹² є найостаннішим планом дій, що передбачає

- розширення прав і можливостей працівників культури,
- підвищення ролі культури в суспільстві,
- просування культурної політики, сприятливої для планети, – перехід до зелених технологій і цифрових технологій і
- зміцнення міжнародних культурних зв'язків, включаючи Україну.

Однак заходи, запропоновані попередніми планами роботи, також актуальні і повинні дотримуватися: висновки Ради щодо Плану роботи в галузі культури на 2019–2022¹³ роки, План роботи в галузі культури (2015–2018)¹⁴.

Рада ЄС прийняла висновки у специфічних підсекторах культури, таких як ГОЛОВНІ ВИСНОВКИ ПРО ГЕНДЕРНУ РІВНІСТЬ У КУЛЬТУРНОМУ ТА КРЕАТИВНОМУ СЕКТОРАХ (2020)¹⁵, ВИСНОВКИ РАДИ ЩОДО ПІДХОДУ ЄС ДО КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ В УМОВАХ КОНФЛІКТІВ ТА КРИЗ (2021)¹⁶ та інші.

Документи, прийняті Європейським парламентом, містять чіткий політичний посил до різних культурних тем. РЕЗОЛЮЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ ПРО СТАНОВИЩЕ АРТИСТІВ І ВІДНОВЛЕННЯ КУЛЬТУРИ В ЄС (2021)¹⁷ підкреслює необхідність поліпшення умов праці працівників культури і творчості і містить чіткий політичний сигнал інститутам ЄС і політикам держав-членів.

11 (Перейдіть за QR-кодом) Report from the commission to the European Parliament, the council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the cultural dimension of sustainable development in EU actions 12, 13, 14, 15, 16, 17 (Перейдіть за QR-кодом)

Імплементацію обов'язкових актів ЄС (нормативних актів, директив, рішень) у деякому сенсі легше забезпечити – в основному вони містять конкретні дії. Однак не обов'язкові акти (рекомендації, оцінки) та інші документи планування (висновки та інші) включають у себе головним чином політичні зобов'язання і цілі, залишаючи місцевій національній владі можливість знаходити найбільш підходящі засоби для їх досягнення; отже, вони суб'єктивні з урахуванням різних думок і поглядів. **Однак слід підкреслити, що дотримання як обов'язкових, так і необов'язкових актів має відношення до успішної інтеграції в ЄС в області культури.**

Нещодавнє дослідження «ЗАХИСТ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ВІД ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ В УКРАЇНІ ТА ЗА ЇЇ МЕЖАМИ» (2023)¹⁸, проведене на замовлення Європейського парламенту, не тільки розглядає, як культурна спадщина може бути краще захищена від наслідків збройних конфліктів, а й які існують застосовні рамки міжнародного права і політики. У ньому також містяться конкретні рекомендації ЄС та його державам-членам, наприклад, щодо підвищення обізнаності про незаконно вивезені культурні цінності, а також щодо захисту та просування прав біженців з України на культуру в державах-членах ЄС.

Ще одне нещодавнє дослідження «ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА НА РОЗВИТОК ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ» (2023)¹⁹, проведене на замовлення Європейського парламенту, розглядає вплив широкого використання соціальних медіа на розвиток дітей та молоді. Дослідження також дає рекомендації, серед іншого, пов'язані з впровадженням Директиви про аудіовізуальні медіа-сервіси (особливо щодо відповідних критеріїв для платформ обміну відео та активних зусиль щодо підвищення медіаграмотності). Примітно, що дослідження також охоплює відносно нову проблему: використання штучного інтелекту, який широко популярний серед молоді, з точки зору захисту молодих людей від шкоди, що не відповідає віку, а також захисту даних молодих людей, які використовують так звані «ігрові майданчики» штучного інтелекту.

Прогрес України в євроінтеграції

ПОТРІБНО ВИКОНАННЯ СЕМИ УМОВ

Окрім Угоди про приєднання, Європейська комісія висунула сім умов у червні 2022²⁰ року, коли комісія позитивно оцінила початкову заявку України. Одна з умов безпосередньо пов'язана з **політикою в області ЗМІ** і необхідними поліпшенням в ній. Ще одна з умов стосується **прав національних меншин**. Це дві сфери, тісно пов'язані з культурною політикою.

У червні 2023 року Європейська комісія оголосила, що Україна повністю виконала дві з семи умов, які Брюссель поставив у рамках кандидатства України.

Очевидно, що **Україна продемонструвала багатообіцяючі результати, впровадивши необхідні вимоги ЄС до аудіовізуальних медіа**. По-перше, ухвалення ЗАКОНУ «ПРО ЗМІ» у грудні 2022 року забезпечує дотримання Директиви про аудіовізуальні медіа-сервіси. По-друге, зовсім недавно, у липні 2023 року, був ухвалений ЗАКОН «ПРО РЕКЛАМУ», який застосовував необхідні положення про рекламу, що стосуються аудіовізуальних послуг.

Комісія повідомила, що в РАМКОВОМУ ЗАКОНІ ПРО НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ як і раніше відсутні відповідні зміни. Хоча експерти припускають, що ця умова вступу в основному пов'язана з політичним запитом Угорщини, проблема «набагато ширше і глибше і вимагає більш всеосяжної і витонченої політичної роботи, як на двосторонньому, так і на багатосторонньому рівні»²¹. Слід також підкреслити, що **інтеграція національних меншин є найважливішим аспектом культурної політики** і пов'язана з соціальною інтеграцією, культурним розмаїттям, правами меншин на доступ до своєї культури, освіти і збереження самобутності, а також доступом до української культури.

1 січня 2023 року набув чинності новий закон «ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА СУМІЖНІ ПРАВА». Завдяки цьому вдосконаленню законодавства Україна виконала основні вимоги ЄС та забезпечила сучасний захист авторського права та суміжних прав, що мають відношення до суспільства, яке заохочує творчість та інвестує в нього.

Для поточного етапу прогресу в інтеграції може бути достатньо виконання семи умов, встановлених Європейською комісією; однак впровадження процедур, механізмів та інструментів для досягнення цілей Угоди про приєднання залишається стратегічною метою. Зрозуміло, що досягненню цілей вступу перешкоджає незаслужений напад Росії на Україну. Зрозуміло, що тепер усі зусилля повинні бути зосереджені на екстрених рішеннях. Однак розвиток України і міжнародне співробітництво повинні продовжуватися і в цій ситуації. Саме тому плани з відновлення культури можуть бути тісно пов'язані з планами і цілями, викладеними в Угоді про приєднання.

МОНІТОРИНГ ПРОГРЕСУ ПРИЄДНАННЯ

Реалізація правових актів-це чітка і конкретна задача з конкретною метою, яку можна виміряти правовими положеннями. Однак документи про вступ та взаємна угода між Україною та ЄС передбачають більш стратегічні цілі, такі як сприяння міжнародному співробітництву, сприяння співробітництву громадянського суспільства та зміцнення культурного розмаїття. Не все з цього може бути реалізовано правовими актами. Більшість цих зобов'язань можуть бути досягнуті шляхом впровадження механізмів, процедур або інструментів, що ведуть до досягнення мети.

МКІП розробив стратегічні цілі, які повинні бути досягнуті для сприяння інтеграції в ЄС. Однак документи з планування та плани дій можуть також містити більше заходів, спрямованих на співпрацю, залучення та інші так звані м'які заходи, а не лише на законодавство.

УРЯДОВА ПРОГРАМА ДІЯЛЬНОСТІ²² містить певні спільні цілі, яких має досягти МКІП (які можуть зати зрозумілими, беручи до уваги характер документа), наприклад, забезпечити доступність культурних послуг на всіх територіях України. РОБОЧИЙ ПЛАН МКІП містить дуже конкретні заходи, які міністерство планує здійснити протягом року. Ці заходи, такі як різні церемонії нагородження, інформаційні кампанії та інші заходи, повністю відповідають цінностям і цілям, які повинні бути досягнуті в контексті інтеграції в ЄС, і, отже, можуть реалізовуватися таким чином.

СПІЛЬНА ДОРОЖНЯ КАРТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ПАРЛАМЕНТУ І УРЯДУ УКРАЇНИ (2019) дуже конкретна і містить перелік тільки законодавчих актів, які повинні бути підготовлені і ухвалені. У галузі МКІП Дорожня карта охоплює права інтелектуальної власності.

ПЛАН ДІЙ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО КУРСУ ДЕРЖАВИ НА ОТРИМАННЯ ПОВНОПРАВНОГО ЧЛЕНСТВА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОГО ДОГОВОРУ (2019)²³ пропонує «сприяти підготовці та реалізації освітніх програм, проведенню наукових досліджень з питань європейської історії, культури, мистецтва, права, політики та економіки».

Проте ПРОЄКТ НАЦІОНАЛЬНОГО ПЛАНУ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ²⁴ розроблений консультативним органом Національною радою з відновлення України після війни, передбачає цілі, які мають бути досягнуті до 2025 року в галузі культури та інформаційної політики:

22 Програма діяльності Кабінету Міністрів України, 2020

23, 24 (Перейдіть за QR-кодом)

- підтримувати міжнародні, національні, регіональні та місцеві засоби масової інформації для забезпечення свободи інформації, забезпечувати освіту в галузі медіаграмотності,
- розвивати культурну інфраструктуру для заохочення національної самобутності та культурного різноманіття,
- відновлення культурної спадщини та інфраструктури для просування національної самобутності, доступу до культури,
- створення цифрової культури (наприклад, національна електронна бібліотека, електронні послуги, електронний архів, електронне управління)
- розвивати екосистему культури, історії, пам'яті, спадщини та креативних індустрій з акцентом на самобутність, мистецтво, мистецьку освіту,
- розвивати індустрію кіно та аудіовізуальної продукції, інфраструктуру креативних індустрій шляхом надання фінансування та перетворення системи освіти, щоб зробити її більш практичною.

Заходи з відновлення, що пропонуються в галузі культури, є широкими та широко інтегруючими, починаючи від твердження, що культура як наскрізне питання повинна бути включена до місцевих стратегій відновлення для забезпечення процесу, орієнтованого на людину, до просування ринкової частини культури та творчих галузей. **Ці цілі повинні бути детально опрацьовані, із зазначенням конкретних показників політики, завжди з посиланням на зобов'язання за Угодою про асоціацію.** Важливо зазначити, що діяльність також може бути виміряна кількістю організованих зустрічей, конференцій чи заходів, кількістю культурних заходів та іншими так званими «м'якими» заходами.

Рекомендації з моніторингу

РЕКОМЕНДАЦІЯ I

Для вимірювання рівня інтеграції в ЄС у галузі культури, повинна бути розроблена стабільна та надійна система посилянь, у якій зобов'язання щодо Угоди про асоціацію є найвищим рівнем в ієрархії, дотримуючись планів дій, планів відновлення та документів планування МКІП. Для підтвердження максимального прогресу повинні бути включені як правові акти, так і «м'які» заходи.

РЕКОМЕНДАЦІЯ II

Цілі інтеграції в ЄС у різних документах з планування політики, зокрема у планах дій, повинні передбачати більше міжсекторальних заходів і партнерських відносин з іншими секторами, наприклад, культура в сільській місцевості, культура і люди з обмеженими можливостями, культура і зміна клімату.

RECOMMENDATION III

Культурний неурядовий сектор, зацікавлені сторони, представники громад, а також регіональні та місцеві організації повинні брати участь у процесі ухвалення рішень, пов'язаних з інтеграцією в ЄС, включаючи моніторинг та оцінку прогресу. Важливо забезпечити, щоб існуючі платформи громадянського співробітництва були добре представлені секторами культури та креативних індустрій. Таким чином, МКІП не тільки забезпечує демократичний і відкритий метод вироблення політики, але й обмінюється інформацією з сектором.

Дорожня карта євроінтеграційних реформ у галузі культури

КУЛЬТУРНА ПОЛІТИКА

Дорожня карта покликана забезпечити керівні принципи планування культурної політики, які призвели б до ефективної європейської інтеграції. Рекомендації спрямовані на сприяння дотриманню Угоди про асоціацію та сприяння більшій узгодженості з культурної програмою ЄС. Дорожні карти по суті зазвичай пропонують загальні вказівки, які можна інтегрувати у стратегії.

Суть інтеграції в ЄС полягає у поступовій інтеграції питань ЄС у фундаментальну і повсякденну роботу МКІП і його підлеглих і афілійованих установ. Мета інтеграції повинна полягати в тому, щоб відійти від «справ ЄС» у довгостроковій перспективі і зробити їх рутинним питанням для кожної галузевої політики.

Культурні стратегії, розроблені МКІП²⁵ містять цінності та дії, необхідні для ефективної європейської інтеграції. Однак необхідно **докласти більше зусиль до конкретних заходів і планів дій**, які забезпечили б найбільш демократичні, інклюзивні, привабливі і відкриті методи реалізації стратегій. Щоб сприяти присутності інтеграції з ЄС у різних документах з планування політики, ефективніше розширювати та вдосконалювати існуючі документи з планування та рамкові основи, ніж створювати нові.

Документи планування політики мають бути більш детальними, з конкретними видами діяльності, які не обмежуються імплементацією обов'язкових правових актів, для досягнення узгоджених цілей інтеграції в ЄС у сфері культури, у той же час посилаючись на поточні політичні цілі ЄС (наприклад, шість пріоритетів Європейської комісії, робочий план для культури).

РЕКОМЕНДАЦІЯ I

Культурне розмаїття має бути одним із головних принципів інтеграції в ЄС, оскільки воно відображає саме гасло ЄС: «Єдність у розмаїтті». Конвенція ООН про культурне різноманіття²⁶ визначає, що «культурне різноманіття можна захищати та заохочувати, лише якщо гарантуються права людини та основні свободи, такі як свобода вираження поглядів, інформації та комунікації, а також можливість людей обирати форми культурного самовираження».

²⁵ Based on the information provided by MCIP and internet resources

²⁶ The 2005 Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions

РЕКОМЕНДАЦІЯ II

Для проведення довгострокової, стабільної та відкритої політики важливо **розробити відповідні результати політики та показники ефективності**, які доповнюють цілі ЄС щодо культури. Це сприяло б розробці політики, заснованої на фактичних даних, і створенню чіткої системи моніторингу. Кількість розроблених програмних документів, гроші, що виділяються на культуру, або кількість створених культурних установ є необхідними орієнтирами для тих, хто щодня працює над культурною політикою. Однак, щоб відповідати європейським цінностям, культурна політика повинна відстежувати принаймні наступні результати:

- **забезпечення широкого доступу громадськості до високоякісних культурних пропозицій** (наприклад, рівень залученості в культурну діяльність, зокрема в неурядовому секторі, включаючи залучення в культуру дітей, молоді, сімей, літніх людей і людей з обмеженими можливостями),
- **забезпечення широкої участі громадськості у культурних процесах** (наприклад, кількість публічних заходів з обговорення політики, оцінки та планування майбутньої політики та планів дій, кількість учасників обговорення політики),
- **забезпечення сталого збереження та творчого використання культурної спадщини,**
- **забезпечення умов для стійкості та розвитку культурних і креативних індустрій** (наприклад, кількість міжгалузевих проєктів, партнерств, співвласників, кількість створених продуктів і послуг),
- **забезпечення генерації талантів та професійного розвитку людей у сфері культури та креативних індустрій.**

Індикатори політики можна розробити, щоб включати інструменти, механізми та процедури, необхідні для забезпечення участі суспільства в дебатах щодо культурної політики. Співпраця із зацікавленими сторонами, неурядовими організаціями та представниками сектору має вирішальне значення для забезпечення прозорого та сталого процесу ухвалення рішень у ЄС.

РЕКОМЕНДАЦІЯ III

Культурне картографування, у кращому випадку доступне кожному в цифровому вигляді, є цінним і актуальним інструментом, який можна рекомендувати і розробляти спільно з регіонами, систематично оновлюючи для відображення реальної ситуації з культурною репрезентацією по всій Україні. У 2022 році було проведено спеціальне картографування, щоб представити **попередню оцінку потреб українських діячів культури та відображення контексту в секторі української культури та креативних індустрій**²⁷. Регіональні та місцеві політики можуть використовувати інформацію, зібрану в ході цього дослідження. Результатом картографування може стати доступний і корисний цифровий інструмент.

Культурне картографування дає чітке уявлення про інституційне та організаційне управління культурою на національному, регіональному та місцевому рівнях. Воно повинно бути оцінене спільно і доступне регіональним і місцевим органам влади. Культурне картографування також дає чіткі показники та дані, необхідні для ефективної участі у фінансових програмах ЄС.

Крім того, Європейська комісія та Евростат працюють над статистикою культури, тому важливо встановити **чіткі статистичні цілі** та адаптуватися до Евростату для адекватного вимірювання культурних параметрів. Картографічні інструменти можуть стати відмінною підтримкою офіційній статистиці.

РЕКОМЕНДАЦІЯ IV

Важливим інструментом сприяння розробці демократичної та привабливої стратегії є створення **легітимної платформи для обговорення політики** між сектором культури, муніципалітетами, підприємствами, неурядовими організаціями, університетами, неформальними групами та іншими суб'єктами. Платформа буде спрямована на сприяння діалогу та дискусіям, а також на вивчення того, які стратегічні рішення необхідно ухвалити для найбільш ефективної реалізації культурного планування.

Визначення культурних стратегій у всіх секторах та на місцевому рівні, створення консультативних комітетів за участю представників неурядових організацій, зацікавлених сторін чи громад, а також створення стабільної платформи для обговорення політики призведе до того, що називається плануванням культурної політики знизу вгору.

Кожен сектор культури заслуговує детальної стратегії, розробленої експертами, організаціями та зацікавленими сторонами. Систематичний розвиток сектору культури допоможе цьому сектору прогресувати набагато швидше. Зрозуміло, що загальна середньострокова культурна стратегія або керівні принципи подібні узагальнюючому документу, який вказує стратегічні напрямки.

РЕКОМЕНДАЦІЯ V

Культурна політика повинна ґрунтуватися на спільному творчому підході знизу вгору, заснованому на широкій участі всіх дійових осіб, особливо в тому, що стосується культурної стратегії регіонального/місцевого/міського рівня. МКІП повинно активно просувати та підтримувати розробку культурних стратегій регіонального, місцевого чи міського рівня, наприклад, шляхом надання керівних принципів, залучення методів публічних дебатів та забезпечення регулярної системи зворотного зв'язку. Ось кілька пропозицій щодо того, що може бути включено:

- виявлення нових зацікавлених сторін,
- створення або зміцнення мереж і зв'язків,
- розширення прав і можливостей лідерів сектора,
- сприяння міжсекторальному співробітництву.

Це може призвести до створення **консультативних комітетів** з представників громадянського суспільства для консультацій з МКІП (міністром або установою в цілому). Незалежно від того, будь то Національна рада з питань культури та галузеві ради чи консультативні комітети для кожного чи кількох культурних підгалузей, регулярна участь таких комітетів продемонструє здатність МКІП залучати політичних діячів та суспільство, що так важливо для європейської інтеграції. Це також дозволило б уникнути упередженості, вирішувати конфлікти у громаді та виступати посередником між різними учасниками планування та реалізації культурної політики.

Тут слід згадати, що Україна приєдналася до деяких міжнародних платформ громадянського суспільства, наприклад, до Української Національної платформи Форуму громадянського суспільства Східного партнерства²⁸, мережі з приблизно 140 неурядових організацій, зібраних для поліпшення співпраці в рамках Східного партнерства. Важливо забезпечити, щоб культурний сектор був повністю представлений на таких платформах співпраці громадянського суспільства: від народного мистецтва до сучасної культури, від національних організацій до невеликих регіональних організацій. Важливо підтримувати інформацію про діяльність цих платформ у сфері культури і регулярно інформувати сектор про прогрес і можливості для участі.

РЕКОМЕНДАЦІЯ VI

Слід заохочувати **міжсекторальну діяльність**. Особи, які визначають культурну політику, повинні співпрацювати з органами економіки, освіти, інновацій та науки, регіонального розвитку, сільської політики та закордонних справ. Пов'язання культури з іншими секторами та темами стратегічних пріоритетів ЄС має відношення до посилення ролі культури та забезпечення найкращих вигод, які може отримати культурний сектор. Як вже було визначено у 2015 році в Раді²⁹, «взаємодію між культурним та креативним секторами та іншими секторами можна розуміти як процес об'єднання знань та навичок, характерних для культурного та креативного секторів, з навичками інших секторів для вироблення інноваційних та інтелектуальних рішень для сучасних соціальних проблем».

РЕКОМЕНДАЦІЯ VII

Культурна мережа повинна активно заохочуватися на всіх рівнях співпраці: місцевому, національному та міжнародному. Важливо скласти карту культурних мереж, які вже існують на регіональному, національному та європейському рівнях, розроблених державними установами, місцевими муніципалітетами, місцевими організаціями та культурними неурядовими організаціями. Слід підкреслити, що активізація культурного співробітництва між українськими містами та місцевими муніципалітетами також дуже актуальна. Що стосується міжнародних мереж, то може бути надано конкретне фінансування для відшкодування членства в європейських мережах та асоціаціях.

РЕКОМЕНДАЦІЯ VIII

Підвищення рівня інтересу до культури різними способами і щодо всіх підгалузей культури. Рівень обізнаності можна трохи підвищити, встановивши Керівництво по комунікації для проєктів, які підтримуються за рахунок державного або муніципального бюджету. Комунікація, маркетинг, цифрова доступність та цифрова інформація є необхідними елементами кожного культурного проєкту, який підтримується. Однак немає кращої та ефективнішої комунікації про культуру, ніж самі культурні заходи, тому слід використовувати якомога більше засобів комунікації про культурні заходи.

РЕКОМЕНДАЦІЯ IX

Цифровізація культури є неминучим завданням, необхідним для збереження культури та забезпечення її доступності. Цифрова бібліотека Europeana³⁰ – це довгостроковий проєкт ЄС, а New European Heritage Cloud Initiative³¹, у свою чергу, є заходом, якому повинні слідувати політики. Однак захист даних та юридичні права повинні лежати в основі цифровізації.

29 Council conclusions on cultural and creative crossovers to stimulate innovation, economic sustainability and social inclusion (2015/C 172/04)

30, 31 (Перейдіть за QR-кодом)

КУЛЬТУРНИЙ ТА КРЕАТИВНИЙ СЕКТОРИ

Визначення культурних і креативних індустрій у ЄС розвивалося протягом багатьох років. Однак останнє визначення сформульовано в документі Creative Europe³²: «сектори, діяльність яких базується на культурних цінностях або художньому та іншому індивідуальному чи колективному творчому вираженні. [...] Вони матимуть потенціал для створення інновацій та робочих місць, особливо за рахунок інтелектуальної власності. **Ці сектори включають архітектуру, архіви, бібліотеки та музеї, художні ремесла, аудіовізуальні засоби (включаючи кіно, телебачення, відеоігри та мультимедіа), матеріальну та нематеріальну культурну спадщину, дизайн (включаючи дизайн одягу), фестивалі, музику, літературу, виконавське мистецтво, книги та видавничу справу, радіо та образотворче мистецтво».**

Культурний і креативний сектори важливі для забезпечення безперервного розвитку суспільства і лежать в основі креативної економіки. Вони приносять значне економічне багатство, є наукомісткими і засновані на індивідуальній творчості і таланті. Економічно вони демонструють вище середнього зростання та створюють робочі місця, особливо для молоді, одночасно зміцнюючи соціальну згуртованість.

РЕКОМЕНДАЦІЯ I

Україні важливо забезпечити **можливості для представників культури та креативних індустрій за кордоном** на бізнес-форумах аналогічно тому, як інші підприємства можуть бути представлені через Міністерства економіки або агентства з розвитку бізнесу. Це може включати просування мереж ЄС, таких як Європейська мережа креативного бізнесу³³, мережа креативних центрів ЄС³⁴, мережа досліджень та інновацій європейських регіонів³⁵ – робоча група з дизайну та креативності. Є держави-члени ЄС, такі як Латвія та Естонія, які створили інкубатори креативних індустрій поряд з іншими бізнес-інкубаторами. Це стимулює розробку нових продуктів на міжнародному ринку досвідчених продуктів і забезпечує необхідне навчання і налагодження зв'язків для операторів культурних і креативних індустрій.

РЕКОМЕНДАЦІЯ II

Необхідно підвищувати загальну обізнаність не тільки культурного сектора, а й бізнес-середовища та організацій підтримки (донорів) – креативні індустрії володіють особливостями, про які багато хто не підозрює. У свою чергу, креативний і культурний сектор потребує спеціальних знань про бізнес-середовище.

32 REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing the Creative Europe programme (2021 to 2027)

33, 34, 35 (Перейдіть за QR-кодом)

РЕКОМЕНДАЦІЯ III

Розвиток відповідної освіти з питань культурного та креативного секторів. Питання, які потрібно задати:

- 1) Чи досліджуються творчі галузі у бізнес-школах, університетах бізнесу та економіки?
- 2) Чи включена бізнес-освіта в культурну та творчу освіту?
- 3) Чи достатньо знань про питання інтелектуальної власності та інші правові питання, які необхідні для культури і креативних індустрій? Для розвитку сектору можуть бути підтримані Erasmus та інші програми обміну ЄС для студентів і фахівців.

РЕКОМЕНДАЦІЯ IV

Правові бар'єри для виходу на ринки ЄС – між державами-членами ЄС завжди велися дебати про можливі бар'єри для культурного та креативного секторів, таких як інтелектуальна власність, оподаткування та правила мобільності. Подвійне оподаткування, відсутність можливостей, пов'язаних з творчою мобільністю, і низька обізнаність про реєстрацію патентів і питання інтелектуальної власності зазвичай описуються як основні перешкоди для розширення творчих індустрій.

РЕКОМЕНДАЦІЯ V

Наука є основою для інновацій, які також можуть стосуватися творчих галузей. Створення нових, більш потужних і корисних продуктів пов'язане з можливістю охоплення і залучення наукових лабораторій. Вчені також мають свої власні ЄС фонди і можливості; крок за кроком ці два сектори можуть бути представлені краще.

Статистичні дані, створені МКІП для вимірювання «стану культури та креативних галузей під час війни»³⁶, дають реалістичні дані для використання при розробці політики. Висновки дослідження повністю підтверджують рекомендації, наведені в цьому звіті. Крім того, «Креативні індустрії в Україні: аналіз і перспективи розвитку» (2017)³⁷, хоча і застаріли, як і раніше містять хороший аналіз і політичні рекомендації.

.ПОЛІТИКА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Роль ЄС полягає в наданні допомоги та доповненні дій держав-членів щодо збереження та популяризації культурної спадщини Європи. Європейська комісія розробила кілька відповідних стратегій та програм, що підтримують та заохочують політичну співпрацю між державами-членами та зацікавленими сторонами у сфері культурної спадщини. Основним принципом політики ЄС щодо спадщини є те, **що культурна спадщина є спільним ресурсом та спільним благом; турбота про спадщину є спільною відповідальністю.**

Неофіційна група експертів Європейської комісії з культурної спадщини³⁸ була створена у 2019²⁹ році для підтримки унікального багатостороннього співробітництва та політичного діалогу, досягнутого в ході Європейського року культурної спадщини у 2018 році.

Культурна спадщина ініціює міжсекторальний підхід, який повинен бути чітко сформульований. Наприклад, сталий розвиток, де **культура також може бути послом для візуалізації проблем і дилем, пов'язаних зі зміною клімату. Громадські культурні організації можуть служити хорошими майданчиками і джерелами інформації про заходи, пов'язані зі стійкістю клімату**³⁹.

Важливими аспектами політики ЄС у сфері культурної спадщини є:

- управління ризиками для запобігання надзвичайних ситуацій,
- захист від незаконного обігу,
- Natura 2000 та культурні ландшафти як частина культурної спадщини,
- забезпечення сталого культурного туризму та регіональної політики, пов'язаної зі спадщиною,
- дослідження та інновації,
- європейська цифрова спадщина та внесок у неї,
- культурна спадщина та освіта, вкл. «Новий Європейський Баухаус».

Слід згадати найбільш поширені проблеми політики в області культурної спадщини в усьому ЄС. Вивчення та поглиблення розуміння цінностей спадщини – роль спадщини як і раніше залишається проблемою, яку необхідно вирішувати в Україні та в державах-членах ЄС. Вирішення проблеми доступності інформації для дослідницьких і туристичних цілей, як і раніше, згадується як проблема в усьому ЄС. Сприяння сучасним моделям інтерпретації за участю всіх зацікавлених сторін – це політичний підхід, рекомендований у документах ЄС, але сьогодні все ще недостатньо ефективний.

До культурної спадщини застосовується той самий підхід до планування політики, що і до описаної вище культурної політики; однак політика культурної спадщини повинна включати наступне:

- Заходи з підвищення обізнаності широких верств суспільства.
- Туристичний підхід до культурної спадщини (гіді, мови, тематичні маршрути, спеціальні навчальні програми для гідів і туристичних центрів), включаючи розробку нових міжсекторальних продуктів, які включали б культурну спадщину.
- Забезпечення естетичного та сучасного міського дизайну та планування громадського мистецтва з повагою до культурної спадщини, але не зосереджуючись виключно на спадщині.
- Створення нових об'єктів публік-арту на вулицях, у лісах і на площах.
- Переробка об'єктів культурної спадщини під креативні простори, де це можливо.
- Скорочення інституційних процедур для тих, хто охороняє спадщину. Наприклад, єдиний контактний пункт для проведення процедур, необхідних для охорони, консервації, управління та поліпшення культурної спадщини. Чим простіше доступ до установ, тим легше контролювати цей процес і покращувати об'єкти культурної спадщини.

Експертний огляд культурної політики України, проведений Радою Європи (2017)⁴⁰, застарів, проте, як і раніше, містить гарні приклади ініціатив у галузі культурної спадщини по всій Європі.

ПОЛІТИКА АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ТА ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Основні елементи політики в області аудіовізуальних засобів масової інформації вже існують. Головним завданням МКІП зараз є забезпечення всіх механізмів, передбачених у новому Законі «Про ЗМІ», включаючи розробку необхідних правил поведінки та механізмів співпраці між регулюючими органами різних держав.

Крім того, активно ведуться дебати про подальший розвиток аудіовізуального сектора в ЄС. Актуально стежити за обговоренням і розвитком ПРОЄКТУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗАКОНУ ПРО СВОБОДУ ЗМІ. Останні розробки та аналіз містяться в дослідженні, ініційованому Європейським парламентом, «Європейський закон Про свободу ЗМІ: свобода ЗМІ, свобода вираження думок і плюралізм»⁴¹. Запропонований закон все ще перебуває у широкій дискусії; однак він торкнеться регулювання та процедур, що стосуються співпраці між національними регуляторними органами, громадського контролю за життєво важливою інформацією, плюралізму та незалежності ЗМІ.

Закон Про свободу ЗМІ планує визначити:

- **Захист редакційної незалежності**, включаючи захист журналістських джерел, прозорість володіння шляхом публічного розкриття такої інформації.
- **Забороняється використання шпигунських програм проти засобів масової інформації**, журналістів та їх сімей.
- **Незалежні державні засоби масової інформації**, за умови адекватного і стабільного фінансування державних засобів масової інформації.
- **Тести на плюралізм ЗМІ** для держав-членів, що дозволяють оцінити вплив концентрації медіаринку на плюралізм ЗМІ та редакційну незалежність.
- Буде створена **прозора державна реклама**.
- **Захист медіаконтенту в Інтернеті**, захист від необґрунтованого видалення медіаконтенту, створеного відповідно до професійних стандартів.
- Закон Про свободу ЗМІ запровадить **право налаштування медіа-пропозиції на пристроях та інтерфейсах**, таких як підключені телевізори, що дозволить користувачам змінювати налаштування за замовчуванням відповідно до власних уподобань.

Просування медіаграмотності, боротьба з дезінформацією та захист неповнолітніх в аудіовізуальному контенті – це інші важливі заходи, які необхідно посилити в Україні. Це процес, який розвивається швидко, поруч з розвитком цифрових технологій, тому вимагає особливого міжсекторального підходу.

ПОЛІТИКА ЩОДО АВТОРСЬКОГО ПРАВА ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ПРАВ

Нормативна база ЄС з охорони авторських робіт необхідна для повного впровадження, щоб захистити авторів найкращим чином, а також забезпечити доступність інформації та спадщини для вчених, студентів і широкого суспільства,

Підвищення обізнаності про авторські права та суміжні права в широкому суспільстві та боротьба з піратством повинні стати необхідною комунікаційною роботою в щоденній програмі МКІП. Одним із способів виконання цього завдання є розробка проєктів, що залучають суспільство, в освітніх установах і установах культурної спадщини.

Захист патентів, нові форми авторських творів, мобільність авторів, міжнародне співробітництво та участь у ВОІВ повинні бути пріоритетами політики в галузі авторського права. Однак **найбільша проблема політики щодо авторських прав пов'язана з розвитком цифровізації, тому необхідно докласти особливих зусиль, щоб довести нагляд у цій галузі.**

МІЖНАРОДНА ОБСТАНОВКА

Двосторонні або багатосторонні відносини

У дослідженні регіонального Комітету Європейського парламенту, проведеному у березні 2023 року, вже було зроблено висновок, що:

- Співпраця українських міст і регіонів з європейськими партнерами найкраще розвивається в добросусідських відносинах. Тому Угоди про побратимство були підписані в основному з містами і регіонами, розташованими у країнах Центральної та Східної Європи.
- Територіальне співробітництво українських міст і областей було дуже сильно диференційоване на регіональному рівні. Залученість української місцевої та регіональної влади в діяльність європейських організацій відносно невелика. Більшою мірою українські міста і регіони брали участь у єврорегіональному співробітництві.
- Європейські фонди необхідні для розвитку співпраці між європейськими та українськими містами і регіонами, хоча поки в основному у прикордонних районах. На програми транскордонного співробітництва, які охоплювали Україну у період програмування 2014-2020 років, було виділено близько 370 мільйонів євро, що дозволило реалізувати з українськими партнерами близько 270 проєктів на суму 240 мільйонів євро. Навпаки, українські партнери мали обмежену можливість брати участь у програмах транснаціонального співробітництва, оскільки транснаціональна програма «Дунай» охоплювала лише чотири регіони України.
- Переваги територіальної співпраці між містами та регіонами у відносинах між Україною та ЄС включають матеріальні та нематеріальні ефекти. Однак ця співпраця стикається з низкою бар'єрів – крім нинішнього, пов'язаного з триваючим російським вторгненням в Україну, – зокрема пов'язаних з адміністративно-правовою, інституційною та соціокультурною сферами.

- Існування партнерських відносин між містами та регіонами полегшило надання гуманітарної допомоги Україні перед обличчям російської агресії, і розвиток цієї співпраці може стати основою для підтримки післявоєнної відбудови України, а також для зміцнення адміністративного потенціалу української місцевої та регіональної влади та підтримки громадянське суспільство в Україні. Просто назву два приклади: містами-побратимами Чернівців є Діжон (Франція), Клагенфурт (Австрія), Конін (Польща), Назарет-Ілліт (Ізраїль), Плевен (Болгарія), Солт-Лейк-Сіті (США), Саскатун (Канада), Сучава (Румунія). У свою чергу, Київ є містом співпраці з Брюсселем (Бельгія), Донецьк – з Шарлеруа (Бельгія), Дрогобич – зі Смілтене (Латвія). Ці зв'язки можуть бути укріплені в ході практичного співробітництва.

Рекомендації:

- підтримувати існуючі та нові угоди про побратимство між містами та регіонами країн ЄС та України;
- сприяти більш тісній співпраці між різними українськими органами місцевого самоврядування/муніципалітетами в галузі культури;
- зміцнити транснаціональне співробітництво України та надати українським зацікавленим сторонам можливість брати участь у європейських програмах міжрегіонального співробітництва;
- належним чином враховувати роль місцевих органів влади та територіального співробітництва у програмах повоєнного відновлення України.

Важливо не тільки здійснювати правові положення та рекомендації ЄС, а й подумати про те, що Україна може надати, запропонувати і поділитися з Європою в галузі культури та аудіовізуальної політики. Крім того, якими були б національні інтереси України? На даному етапі інтеграції необхідно мотивувати сектор культури до участі у відкритих програмах фінансової підтримки ЄС, просуваючи ті області, які найбільше цього потребують.

Можливості фінансування ЄС

Фонди та фінансові програми ЄС є дуже важливим джерелом можливостей не лише через можливі економічні вигоди. Найчастіше, щоб скористатися коштами ЄС, потрібно співпрацювати з однією або декількома країнами. Існує потреба у бюджеті, який призведе до більш глибокого обговорення теми в Національному уряді, а процедури, необхідні для подачі заявки на отримання коштів, можуть допомогти приділити більше уваги темі або проєкту. Крім того, система зворотного зв'язку та моніторингу допомагає досягти хорошого результату і запрошує до помітного повідомлення про це в суспільстві.

Однак це також значна робота. Це вимагає наявності адекватної робочої сили, міжнародного співробітництва та ухвалення серйозних зобов'язань – забезпечення хорошого керівництва, результатів, контролю за бюджетом і міжнародної популярності проєкту.

У ЄС є багато ресурсів. Однак лише деякі з них адресовані безпосередньо культурі та іншим областям МКІП:

Програма фінансової підтримки «Креативна Європа» є флагманською програмою Європейської комісії з підтримки культурного та аудіовізуального секторів. Двома основними напрямками програми є:

1. європейське культурне та мовне різноманіття та спадщина та
2. економічний потенціал культурного та творчого секторів, особливо аудіовізуального сектору.

Нові елементи програми передбачають прагнення до того, щоб ці сектори були більш інклюзивними, цифровими та екологічно стійкими.

Крім того, нова програма «Креативна Європа» приділяє особливу увагу трьом сферам:

1. зміцненню музичного сектору,
2. пріоритетності жіночих талантів та підтримці жіночої творчості, а також сприянню гендерній рівності,
3. сприянню інклюзивності шляхом полегшення участі людей з обмеженими можливостями та соціально маргіналізованих груп у програму, а також шляхом спрощення процесу подання заявки.

Це найпомітніший Фонд культури та ЗМІ ЄС; він широко популярний, сприяє співпраці між країнами та забезпечує платформу для різних мереж на рівні ЄС. Тому наявність **хорошого контактного центру**, такого як Creative Europe Desk Ukraine, дуже важлива для надання можливостей, обміну досвідом, запрошення міжнародних експертів та забезпечення відповідного навчання. Зазвичай ці контактні пункти, особливо у перше десятиліття європейської інтеграції, надають інформацію про інші можливості фінансування культури в ЄС і допомагають культурним операторам знайти відповідну мере-

жу або контакти в державах-членах ЄС. Відділ Креативної Європи в Україні повинен мати відповідні засоби для виконання цього найважливішого завдання. Важливо, що у культурних операторів є тільки один контактний пункт для отримання фінансування ЄС для забезпечення необхідного навчання, перекладу та інформації у всіх регіонах України.

Щоб скористатися перевагами програми «Креативна Європа», життєво важливо розвивати міжгалузеву співпрацю, міжнародні мережі та управління міжнародними проєктами в культурній сфері.

Важливо стежити за закликами експертів для оцінки проєктів, щоб підтримати професійну участь у координації та управлінні програмою.

Існують також такі програми, як культурна столиця Європи, знак європейської спадщини, премії в різних галузях культури, яких також необхідно дотримуватися, оскільки вони ведуть до досконалості у сфері культури.

Erasmus для молодих підприємців це Програма транскордонного обміну, яка дозволяє новим або починаючим підприємцям вчитися у досвідчених підприємців, які керують малим бізнесом в інших країнах-учасниках. У програми є шість контактних пунктів в Україні: Європейська Бізнес-асоціація в Києві та Торгово-промислова палата України. Важливо пов'язати культуру і креативний бізнес з можливостями програми.

Програма фінансової підтримки Erasmus+ спрямована на підтримку освіти, професійної підготовки, молоді та спорту, зосереджуючись на соціальній інтеграції, переході до зелених технологій та цифрових технологій та сприянні участі молоді в демократичному житті. Програма відкрита для всіх молодих підприємців, які планують розпочати свій бізнес та мати життєздатний бізнес-план.

Сфера культури може принести користь у плані підтримки розвитку шкіл культури (мистецтва, музики тощо) і викладання, вдосконалення системи вищої освіти в галузі культурної і розробки програми навчання дорослих в області культури і аудіовізуального сектора. Програма також підтримує гранти на викладання, дослідження, створення мереж та політичні дебати на теми ЄС. Ця програма може підтримувати діяльність з мобільності студентів-культурологів, фахівців з культурної освіти, навчання мови дорослих та віртуальних обмінів молоддю, що вивчає культуру. Це також сприяє співпраці між різними університетами. Erasmus+ надає спеціальні гранти на підтримку українських студентів в Україні та за кордоном.

Європейський корпус солідарності це програма фінансування ЄС для молодих людей, які бажають брати участь у заходах солідарності в різних сферах. Діяльність варіюється від надання допомоги знедоленим і надання гуманітарної допомоги до сприяння діяльності в галузі охорони здоров'я та охорони навколишнього середовища по всьому ЄС і за його ме-

жами. Вона значною мірою адресована молоді, дослідникам, університетам та освітнім організаціям. Ця програма спеціально присвячена співпраці, зокрема, з Україною. Фонд дуже підходить для менш масштабних громадських програм і може бути використаний для заохочення молодіжних заходів у культурних сферах.

Європейський молодіжний портал та **Eurodesk** збирають інформацію про можливості та ініціативи, які цікавлять молодь. Цей портал також адресований іншим зацікавленим сторонам, які працюють з молоддю. В Україні налічується 39 контактів Eurodesk. Важливо використовувати ці контакти для збільшення числа учасників і активізації участі культурних і творчих організацій.

Електронна платформа для навчання дорослих у Європі-EPALE це багатомовна спільнота професіоналів у галузі навчання дорослих з відкритим членством. Вони можуть співпрацювати, вчитися один у одного, бути в курсі подій, отримувати доступ до професійних ресурсів та ділитися найкращими практиками в Інтернеті. У програмі беруть участь шість організацій з України. Важливо використовувати ці контакти для збільшення числа учасників і активізації участі культурних і творчих організацій.

Відділу Креативної Європи та МКІП важливо оцінити всі можливості, якими сектор культури може скористатися за рахунок коштів, що не мають прямого відношення до культури. Нижче наведено деякі приклади.

У рамках ЄС культурний сектор держав-членів отримує вигоду з фондів ЄС. Щоб назвати найбільш актуальні, **Європейський фонд регіонального розвитку** надає окрему програму, спрямовану на сприяння комплексному та інклюзивному соціальному, економічному та екологічному розвитку, культурі, природній спадщині, сталому туризму та безпеці у міських і неміських районах. Регіональний розвиток пішов на користь сектору культурної спадщини у багатьох країнах ЄС.

Європейський соціальний фонд+, який допомагає створити більш соціальний та інклюзивний ЄС. Зв'язок з соціальними фондами є більш складним, якщо зв'язок між культурою та програмами підтримки культури чіткий. Таким чином, наводиться кілька прикладів підтримуваних проєктів:

- «Програма творчого партнерства» в Чеській Республіці – освітня ініціатива, що надає більше можливостей для творчого навчання. Програма запрошує художників та інших творчо мислячих людей до класу для співпраці з вчителями та заохочення дітей до більш творчого навчання.
- Проєкт «Preppaato 2», створений Асоціацією живої музики Selmu ry в Сейняйокі, Фінляндія. Метою проєкту було просування можливостей працевлаштування у сфері заходів та культури для молодих людей, які шукають роботу.

- «Центр сугестопедії для дітей» у Болгарії пропонує творче навчання для дітей у віці від 7 до 14 років і поєднує в собі педагогіку, психологію та художні підходи.
- Музично-мистецьке товариство міста Пусос, Португалія, розробило проєкт, який заохочує ув'язнених до відновлення взаємодії з громадою за допомогою масштабного культурного досвіду: постановки опери. Участь у таких культурних заходах може зменшити соціальну ізоляцію, забезпечуючи роботу та концентрацію уваги для тих, хто відбуває покарання.

На відміну від програм фінансової підтримки, бюджет фондів ЄС розподіляється між країнами і в основному визначається на національному рівні (затверджується інститутами ЄС). Варто згадати про спеціальні фонди, пов'язані з Україною.

По-перше, як було оголошено в серпні 2023 року, Європейська комісія вирішила перевести **135 мільйонів євро з інструменту сусідства, розвитку та міжнародного співробітництва**, спочатку запланованого на 2021–2027 роки в рамках програм Interreg NEXT з Росією та Білоруссю, на інші програми Interreg з Україною та Молдовою⁴². Це фінансування може підтримати широкий спектр заходів, включаючи освітні та дослідницькі проєкти та схеми соціальної інтеграції, зміцнюючи інституційний потенціал української влади. Участь у програмах Interreg також приносить користь адміністративному потенціалу та досвіду обох країн в управлінні та реалізації фондів ЄС. Важливо, що сфери компетенції МКІП знаходять свої переваги в цьому бюджеті.

3 червня 2022 року Україна також може скористатися **програмою з енергетики та клімату – LIFE**. Додаткові цілі можуть бути пов'язані з культурним сектором, особливо з поліпшенням культурної спадщини, створенням нових культурних об'єктів у сільській місцевості, адаптацією інфраструктури старих ферм до нових творчих та інших зон, підтримка розвитку місцевих і регіональних інвестиційних проєктів, залучення громадян до переходу до екологічно-чистої енергії і розширення їх прав і можливостей; підпрограма щодо пом'якшення наслідків зміни клімату, яка забезпечує підтримку проєктів, що сприяють скороченню викидів парникових газів, впровадженню та розвитку політики та законодавства ЄС та найкращих практик та рішень.

Програма **EU 4 health** відкрита для України з липня 2022 року та спрямована на покращення діяльності ЄС у галузі охорони здоров'я. Варто згадати про проєкт Європейської комісії «Культура в ім'я здоров'я»⁴³, який спрямований на стимулювання зміни політики в

ЄС шляхом зближення політики Союзу в галузі охорони здоров'я, культури та соціальної сфери. У звіті детально викладено та визначено існуючу літературу про роль мистецтва та культури в охороні здоров'я шляхом виявлення ключових концепцій, основних моментів та існуючих прогалин. У звіті показано, що художня творчість за участі в культурному житті приносить користь здоров'ю і продуктивності людей і спільнот. Це покращує якість життя, загальне та психологічне самопочуття, а також когнітивний, емоційний та соціальний розвиток.

У вересні 2022 року Україна приєдналася до **Програми Цифрової Європи**, яка надає стратегічне фінансування для вирішення цифрових завдань, включаючи штучний інтелект, кібербезпеку, передові цифрові навички та забезпечення широкого використання цифрових технологій в економіці та суспільстві. Вдосконалення цифрових навичок і знань про використання технологій і штучного інтелекту є актуальними темами в культурі. Це може стати потужним інструментом для покращення рівної доступності культури, доступу до інформації, залучення людей похилого віку та молоді та інших аспектів.

Програма Єдиного Ринку ЄС відкрита для України з лютого 2023 року, може покращити економіку культури, особливо культурну та креативну індустрію, інновації та патенти. Програма підтримує, серед іншого, малий і середній бізнес, а також підвищує ефективність єдиного ринку, що може бути дуже корисно для експорту або міжнародного співробітництва креативних індустрій.

Ключові результати дослідження полягають у тому, що культура повинна бути невід'ємною частиною стратегії охорони здоров'я ЄС. Отримані результати можуть бути корисними для покращення співпраці з іншими міністерствами, особливо з Міністерством охорони здоров'я України.

Дослідницька служба Європейського парламенту опублікувала «Керівництво з фінансування ЄС на 2023 рік», у якому розповідається про фінансову підтримку, яку ЄС надає регіональним і місцевим органам влади, неурядовим організаціям, підприємствам, професіоналам і громадянам через широкий спектр фондів.

Можливо, буде корисно розповісти про переваги участі у програмах ЄС і міжнародних програмах, а також навести хороші приклади підтримуваних ЄС проєктів в області культури. Це показує практичні приклади міжнародних мереж культурної взаємодії, необхідних в Україні. Фінансові програми відкриті для всіх і оцінюються міжнародною незалежною групою експертів. Таким чином, це допомагає створити позитивну комунікацію культурної політики ЄС.

Переваги культури євроінтеграції

У цьому розділі коротко описуються переваги вступу в ЄС для сектора культури. Тим часом детальні пропозиції, які можуть бути використані для культурної комунікації в ЄС, будуть представлені пізніше в рамках цього проєкту.

Культурна політика відіграє більш значну роль. На рівні ЄС до всіх секторів ставляться однаково: розробляється політика, розробляються плани дій, плануються фінанси, проводяться зустрічі на всіх рівнях і складаються звіти. Таким чином, весь цей процес робить сектор дуже активним і помітним.

Більш розвинена і деталізована культурна політика.

Структура культурної політики стає більш логічною, деталізованою і охоплює всі культурні процеси, вона стає більш міжсекторальною. Політика знизу вгору, а не ієрархічна система зверху вниз.

Міжкультурна політика та міжсекторальна політика. Відкриті методи вироблення політики ЄС мали значний вплив на те, як політики взаємодіють між собою. Нормально регулярно звертатися до Міністерства освіти, Міністерства економіки, Міністерства соціального забезпечення, фінансів, охорони навколишнього середовища та інших. Тепер назва «культура» включена до багатьох інших програмних документів, а не лише до культурної політики. Наприклад, Міністерство культури та Міністерство освіти можуть співпрацювати з усіх питань, пов'язаних з культурною освітою, яка є невід'ємною частиною Латвійської системи освіти. Участь у програмах мобільності, становище вчителів та залучення до так званої компетентнісної освіти.

Культурна доступність та взаємодія з іншими міністерствами, наприклад, Міністерством соціального забезпечення, регіонів та закордонних справ. Наскільки якісна культура доступна всім регіонам, віддаленим регіонам, людям похилого віку, інвалідам, діаспорі та дітям. Субтитри в театрах, кінозалах, інфраструктура для інвалідних колясок тощо. Наскільки доступна цифрова культура – субтитри, аудіоовини, легкі для читання новини, доступність ЗМІ, книг для сліпих людей.

Культурне залучення. Членство в ЄС дало нам ідеї та кошти для громадських програм у школах, місцевих органах влади та місцевих культурних неурядових організаціях. Більше обміну між регіонами. Обмін між відомими, досвідченими культурологами та регіонами.

Такі **міжнародні події, як музейні вечори, білі ночі, вечори науки, вечори церкви, міжнародні бієнале та трієнале, події та знаки європейської культурної спадщини та інші заходи** проводяться у значно більшому масштабі та стають глобальними, а не локальними.

Культурна мережа стала доступнішою. Вільна мобільність, вільні кордони і більше можливостей для взаємодії. Кілька кроків для розвитку культурного спілкування:

- допомога культурному сектору в необхідному навчанні англійській або іншій мові, контактам, розробці міжнародних проєктів;
- використання міст-побратимів, двосторонніх угод та інших відносин, що вже діють в Україні, для сприяння співпраці;
- обговорення проєктів щонайменше з трьома партнерами – включення цього критерію до національних та місцевих проєктів фінансування може значно покращити взаємодію;
- важливо стимулювати доступ до цифрової інформації про організації в Україні. Культурному сектору України, як і раніше, не вистачає адекватної інформації, доступної в Інтернеті. Це також стосується МКІП. На даний час онлайн-платформа є найбільш часто використовуваною платформою для пошуку інформації;
- фінансування членських внесків до культурних мереж та асоціацій ЄС, а також фінансування участі у корисних конференціях може бути гарною спробою МКІП про-сувати міжнародні мережі культурних організацій.

Відкрите ухвалення рішень. Будучи частиною процесу ухвалення рішень у ЄС, особи, що визначають культурну політику, більше співпрацюють з неурядовими організаціями та експертами за межами державних і місцевих органів влади.

Зелена культура. Сталий розвиток, заходи, що сприяють навколишньому середовищу, тема культури і клімату йдуть поруч.

**

Культурна діяльність повинна підтримуватися і розвиватися зараз, коли Україна стикається з абсолютно незаслуженою і несправедливою війною з боку Росії. Дії та реакції на відновлення, ймовірно, будуть використані для оцінки прогресу України в інтеграції.

Посол молоді Європи в Україні Софія Панченко з Колінки, Україна, пише у блозі EU Neighbors East⁴⁴: «(..) неправильно забувати про мистецтво під час війни, не в останню чергу тому, що це дає ворогові перевагу в інформаційній війні. Під час триваючої боротьби з Росією за саме існування української ідентичності культура не тільки психологічно допомагає українцям пережити травмуючі події навколо них, а й дозволяє нашим потенційним європейським партнерам поліпшити своє розуміння України».

Це сказано не тільки дуже просто й емоційно; це точний опис дезінформації, яка є одним з потужних інструментів під час цієї війни. Міністерство культури та інформаційного суспільства також відповідає за боротьбу з дезінформацією та просування медіаграмотності та критичного мислення.

Ще одна важлива причина, чому діяльність у сфері культури так важлива навіть зараз, полягає в тому, що об'єкти культурної спадщини, пам'ятники, меморіали, культові місця, кладовища, музеї, бібліотеки, архіви, центри виконавських мистецтв, історичні будівлі та археологічні розкопки є об'єктами стратегічного впливу. Крім того, широко обговорюється, що війна проти України спрямована проти української культури, мови та ідентичності. Культура є однією з головних стратегічних цілей війни, тому її значимість не можна применшувати.

З початку війни по всьому світу пройшли десятки тисяч культурних заходів, включаючи концерти, виставки, ремісничі ярмарки, кулінарні заходи та онлайн-покупки виробів українських ремісників, заходи з вивчення української мови, культури та історії. Ці заходи є потужними послами того, що відбувається в Україні зараз, і української культури як такої. Це переконливе нагадування про те, що культура може мати гучний голос.

Підсумок

Звіт «Аналіз адаптації українського законодавства та системи державного управління у сфері культури до стандартів Європейського Союзу (ЄС)» (експертна підтримка Міністерства культури та інформаційної політики України) розроблено з метою посилення якісної адаптації законодавства України в галузі культури та розробки дорожньої карти для Європейської інтеграції України в галузі культури.

Культурна політика визначається як підтримуюча компетенція в ЄС, що означає, що ЄС може втручатися лише для підтримки, координації або доповнення дій своїх держав-членів.

Завданням самої держави-члена є використання найбільш підходящих засобів для досягнення цілей, визначених ЄС.

Однак існують нормативні акти ЄС щодо авторських прав та суміжних прав, директива ЄС щодо політики аудіовізуальних засобів масової інформації, документи, що регулюють використання фінансових ресурсів ЄС, а також документи рекомендаційного характеру, які мають відношення до повної інтеграції ЄС у галузі культури. Ці документи переконливо свідчать про новий підхід, вироблений за роки спільної роботи держав-членів ЄС, який створює **широкий контекст для культури, що охоплює соціальні, економічні та зовнішні аспекти.**

Крім того, слід зазначити, що культурний і креативний сектори можуть зробити значний внесок і отримати вигоду від пріоритетів, визначених Європейською Комісією – зелена угода, цифрове пристосування, економіка, рівність і демократія, враховуючи їхню важливу роль для економіки та суспільства в ЄС. **Ці загальні пріоритети ЄС мають бути враховані при плануванні стратегій забезпечення ролі культури на національному та міжнародному рівнях.**

Для поточного етапу прогресу інтеграції України в ЄС виконання семи умов, встановлених Європейською комісією, може бути достатньо шляхом імплементації правових норм, пов'язаних з аудіовізуальними послугами. **Однак впровадження процедур, механізмів та інструментів для досягнення цілей Угоди про асоціацію залишається стратегічною метою.**

В одному з розділів звіту аналізується процес інтеграції України. У звіті пропонуються три основні висновки в цій області. По-перше, рекомендується розробити стабільну та надійну систему посилення для вимірювання рівня інтеграції ЄС у культуру, де зобов'язання щодо Угоди про асоціацію є найвищим рівнем в ієрархії. Для підтвердження максимального прогресу повинні бути включені як правові акти, так і так названі «м'які» заходи.

По-друге, також рекомендується розширювати співпрацю між різними секторами та культурою, так звану міжсекторальну діяльність. По-третє, неурядовий сектор, регіональні та місцеві організації повинні бути залучені до процесу ухвалення рішень, пов'язаних з інтеграцією в ЄС, включаючи моніторинг та оцінку прогресу, щоб забезпечити демократичний і відкритий метод вироблення політики та інформування сектору про теми ЄС.

Найбільш значна частина звіту присвячена аналізу пропозицій щодо ефективної культурної інтеграції в ЄС. Основні рекомендації полягають у наступному:

- **Культурне різноманіття** має бути одним з основних принципів, що стосуються інтеграції в ЄС, і воно тісно пов'язане із захистом і заохоченням прав людини і основних свобод, таких як свобода вираження поглядів, інформації та комунікації, а також здатність окремих осіб вибирати форми культурного самовираження.
- Для реалізації довгострокової, стабільної та відкритої політики повинні бути розроблені **відповідні результати політики та показники ефективності**, які доповнюють цілі ЄС у галузі культури.
- Може бути рекомендовано **культурне картографування**, оскільки воно дає чітке уявлення про інституційне та організаційне управління культурою на національному, регіональному та місцевому рівнях. Це повинно бути оцінено спільно і повинно бути доступно регіональним і місцевим органам влади.
- Важливим інструментом сприяння розробці демократичної та привабливої стратегії є створення **легітимної платформи для обговорення політики** між сектором культури, муніципалітетами, підприємствами, неурядовими організаціями, університетами, неформальними групами та іншими суб'єктами. Платформа буде спрямована на стимулювання діалогу та дискусій, а також на вивчення того, які стратегічні рішення необхідно ухвалити для найбільш ефективної реалізації культурного планування. Кожен сектор культури заслуговує детальної стратегії, розробленої експертами, організаціями та зацікавленими сторонами.
- Слід заохочувати **міжсекторальну діяльність**. Особи, які визначають культурну політику, повинні співпрацювати з органами економіки, освіти, інновацій та науки, регіонального розвитку, сільської політики та закордонних справ. Пов'язання культури з іншими секторами та темами стратегічних пріоритетів ЄС має відношення до посилення ролі культури та забезпечення найкращих вигод, які може отримати культурний сектор.
- Слід всіляко заохочувати створення **культурних мереж** на всіх рівнях співпраці: місцевому, національному та міжнародному.